

Бурхливий водограй «Натхнення»

«Є люди, що на творчість надихають,
бо в їх душі вирують водограї»

Ганна Митюк

Бібліотека - місце зустрічі з однодумцями, цікавими особистостями, територія здобуття особливих вражень, змістовного дозвілля.

При центральній міській бібліотеці у 2000 році утворилось літературне об'єднання «Натхнення», яке згуртувало непересічних особистостей міста і округи.

На базі бібліотеки відбуваються зустрічі з творцями художнього слова, знаними особами міста і краю, проводяться літературні та краєзнавчі читання, тематичні години, організуються книжково-ілюстративні виставки.

Керівником літературного об'єднання є поет за покликанням і душевною організацією, непересічна особистість, редактор газети «Перспектива» Віктор Гусаров. Його порадами збагачена творчість багатьох студійців. На засіданнях об'єднання не тільки популяризують творчість місцевих літераторів, а й виховують любов до рідного слова, збагачують духовний світ сучасника, сприяють розвитку гармонійної особистості.

З-під пера учасників літературного об'єднання вийшло понад 20 книг. Творчі здобутки «Натхненників» засвідчуюють численні твори, презентовані читачеві:

Віктора Гусарова - «Средоточие», «По улице Высоцкого», «Весна прийде», «Енергія єднання»; Ганни Митюк - «Мить натхнення», «Струни душі», «Математика у лісовій школі», «На долоні світу»; Віри Ковальчук - «Калиновий рай», Миколи Рущкого - «Вертеп смерті», «Вони виборювали незалежність України» «Котел» та інші. Твори Миколи Рущкого увійшли до щойно виданого Хмельницькою обласною організацією Спілки письменників України збірника «Будівничі та нескорені». Світлана Лелях

презентувала книгу «На зболених крилах любові»; Богдан Фединчук - «Діти місячного світла», «Люстрація любов'ю»; Микола Радиця – «На кресалах життя»; Наталія Яковлева - «Відродження», Людмила Рудковська - «Уже тому, що я людина», «Сонячний сувій». Причетні студійці і до «Поетичного альбому» та «Многоточия» Сергія Ремнякова, самвидавської книги Галини Симонової «Гостя» тощо. За ініціативи міського краєзнавчого музею побачили світ два випуски збірника «Нетішинських талантів дивоцвіт». Посмертно видано книгу Миколи Заріцького «Я потяг і вагон». У десятках альманахів та колективних збірників розсипано твори студійців. Четверо студійців відзначені лауреатськими званнями:

Ольга Прохорчук - Всеукраїнської літературної премії ім. Василя Симоненка та премії Рівненської обласної організації Спілки письменників України ім. Михайла Дубова.

Микола Ручський - Хмельницької обласної премії ім. Я. Гальчевського «За подвижництво у державотворенні»;

Віктор Гусаров – Хмельницької обласної премії ім. Ю.Сіцінського «В галузі історико-краєзнавчої роботи за збереження пам'яток минувшини»;

Світлана Лелях – Житомирської обласної літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки в галузі «образотворче мистецтво».

Поети сприймають світ по-особливому, бачать його особливі барви, вчать сприймати красу рідного слова, усвідомлювати його велику силу. У творах наших авторів вирує сучасне життя.

Поетичні збірки наших земляків поповнюють бібліотечні фонди і стали гордістю краєзнавчої літератури міських книгозбірень. Бібліотекарі переконані, що служать збереженню та відродженню культурних цінностей народу, сприяють відновленню духовного зв'язку поколінь, адже, як зазначив шотландський письменник і філософ С. Смайлс, – «Книга вводить нас у краще товариство, знайомить нас із найвеличнішими мислителями всіх часів»,

Зусилля місцевих літераторів формуються у логічний процес поступу на літературній ниві, і вже двоє студійців «Натхнення» є членами Національної спілки письменників України – прозаїк Микола Руцький та молода поетеса Ольга Прохорчук. Літературна студія визнавалась кращою в області. Налагоджено зв'язки і з творчим осередком сусіднього міста Острога, маємо віртуальні спілкування з літстудійцями міста Шепетівки.

Життя складається з миттєвостей. Тому хочу побажати, аби частіше приходили до творців нового миті натхнення і збагачувалися поетичними рядками, піснями та гарними подіями.

Ганна Митюк стверджує, що «поезія допомагає жити, передавати емоції та почуття». Ми із задоволенням проживемо з вами, Творці, найвразливіші хвилини озаріння і водограю думок!

Марія Омельчук,
Директор Нетішинської міської ЦБС

Віктор Гусаров

Віктор Павлович Гусаров, поет, перекладач, краєзнавець, автор і виконавець бардівських пісень.

Народився 28 квітня 1954 року у м. Шепетівка Хмельницької області. Закінчив Кам'янець - Подільський державний педагогічний інститут, був слухачем відділення журналістики

Київського Інституту політології та соціального управління.

Редактор газети Хмельницької АЕС «Перспектива».

Голова літературного об'єднання «Натхнення» Нетішинської центральної міської бібліотеки.

Автор книг: «Від Поділля до Добруджі» (1977р.) - перекладів з болгарської віршів Енчо Енчова, Красиміри Орлоєвої, Пеньо Пенєва; «Средоточие» (1995р.) - поезії російською та українською мовами, перекладів на російську Ліни Костенко, Валентини Малишко, Ніколая Димитрова, Симеона Манолова, Ніколая Лілієва та інших творів. Редактор та автор передмови до збірника поезії нетішинської поетеси Ганни Митюк «Мить натхнення» (1999р.), автор передмов до книг Галини Симонової «Гостья» (2002р.) та Людмили Рудковської «Уже тому, що я людина» (2003р.), автор буклету «15 років ХАЕС» (2002, 2003рр.) та «Енергія єднання» (2004р.). «Весна прийде. По улице Высоцкого» (2014р.). В пресі друкується з 1972 року.

Лауреат обласної премії ім. Ю.Сіцінського (2006р.) в галузі історико-краєзнавчої роботи, збереження історико-культурної спадщини, за вагому науково-дослідницьку роботу з вивчення історії та культури Поділля, книгу «Енергія єднання», активну творчу та громадську діяльність та Всеукраїнського конкурсу «Сонячний скіф» у номінації бардівська пісня.

***

Це місто ночами пірнає в тумани,
а вранці в Горині колише зорю,
і дихає вітром гортанно-органно,
і п'є прохолоду солодку, як брют.
І храмові дзвони висвячують днину,
і дзвінкоголосі шумлять школярі.
Нетішин єднається з кожним родинно,
сповитий каналом в кільце-оберіг.
Нас доля обрала служити прогресу,
ми з атомним серцем пульсуємо в такт.
Ідем у майбутнє містком-перевеслом,
торуємо шлях до тепла і добра.
І красень Нетішин, збудований нами,
завжди милуватиме душу і зір.
Опалого листя складне орігамі
підсвічує вересень – маг і факір.

***

Електрична столиця краю,
Світломісто і Теплоград,
Так, Нетішин, тебе величають
чверть століття твого підряд.
Серед сотень росхожих істин
ця стійка, як безсмертний Брест:
цитадель і основа міста,
його серце – Хмельницька АЕС.
І пульсує воно повнокровно,
повноцінно, потужно, ритмічно.
Атом живить ХАЕС любов'ю,
тобто силою електричною.
Я не знаю єднання вище
(хай би хто про це як не думав),
як з людьми, що історію пишуть
чітким почерком електроструму.

Лесі Українці

Твої вірші для мене, як вершини.
Вершити суд над ними не берусь,
бо навіть більш достойніші мужчини
розхристано стояли на юру,
звеличуючи дочку України –
її безсмертний символ і зорю!

Україна

Поклоніться їй низько,
складіть найтеплішу молитву,
не відводьте очей
і зречіться недобрих думок.
Це твоя Батьківщина,
сакральний божественний витвір,
це вінець материнства,
краси світової вінок.
Україна
гостинна
й свята споконвіку земля.
Я зростаю при ній Людиною –
бо ж спроможна вона окрилять!
Дайте матері сонця,
розвійте непрохані хмари,
розгоніть вітровії –
нехай не пророчать біду.
Це твоя Батьківщина,
найкращий божественний нарис,
колискової пісні
святий успадкований дух!
Україна
гостинна
й свята споконвіку земля.
Я зростаю при ній Людиною –
бо ж спроможна вона окрилять!

***

Надоїло дорогам
блукать по фронтах,
находилась піхота,
втомилась десанти,
і підкорена з боєм свята висота
зажадала послухать
місцевих вагантів.
Солов'ї полоснули
в півнеба хорал
про буяння весни,
про життя повоєнне.
І за серце схопивсь
молодий генерал,
та на карті боїв
написав NB (nota bene).
Він поклявсь,
що коли повернеться з війни,
там, у себе,
де Горинь
тече швидкоплинно,
буде вчити
майбутніх дочок і синів
поклонятись безсмертній
своїй Україні.
Він за неї в атаки кидав юнаків,
що воліли любові,
а падали в герці,
і для них не цвістимуть
пахучі бузки,
солов'ї не співатимуть
радісних терцій.
Це ціна Перемоги - жорстока ціна.
Натомились дороги.
Скінчилась війна.

***

Новий рік ступає на поріг,
так весняно, несміливо, тихо,
ще не встиг він спромогтись на сніг,
ще не годен холодами дихать.
Ще десь коні блудять по світах
і ніяк «не вирулять» на простір,
щоб донести на семи вітрах
вже давноочікуваних гостей:
Морозенка, бабу снігову,
і струнку Снігуроньку-красуню.
Рік новий, ти важний, як сьогун,
сивий і щоразу зовсім юний.
Ми тебе чекаємо, приходи:
гостем будь, володарем і другом.
Ти предтеча, що несе хоругви,
за яким у світ ступа Господь!

***

Старію, не соромлюсь помилок,
що наробив в такім поважнім віці
Мені вже до вподоби файв о клок,
і люди, що складають небилиці.
Дивлюсь на світ спокійно і не зло,
сприймаю правду і неправду тихо,
бо все в моім житті уже було,
що заставляло з хвилюванням дихать.
Топчу дорогу мовчки, без журби.
Ще сила є, але мета відсутня,
і небосхил уже не голубий,
і свято поступилось сірим будням.

Онучка кличе: дід, допоможи,
не можу з гірки самостійно злізти...
То ж є ще сенс у цьому світі жить
без зазіхань на здобич – альтруїстом.

***

Скоро стану таким прадавнім,
що й дороги не перейти.
Відлетів юних літ журавлик
у далекі-далекі світи.
Я ще вірю, що годен бігти
по зелених ланах босоніж
і збирати рядки по крихтах
у найкращий весняний вірш.
Але думи такі прадавні,
і для лету немає сил...
Хай там що - до наріжного каменя
буду слова свого ясир.

Миколі Заріцькому

Повертайся, козаче, до витоків,
скільки можна чумаковать?..
Смерть не має служити вироком
для людей, що плекають слова.
Ти не годен служити ангелом,
бо людського до біса в тобі,
і омріяна Реріхом Шамбала
не в палітрі твоїх орбіт.
Повертайся віршами, книгами –
час душевно погомоніть.
Ти ідеш?
Ти уже за вигоном,
за дверима.
То ж відчиніть...

Думав – буде за пісню соромно,
а вона таки прижилась.
Солов'ї й безголосі ворони
пам'ятають її слова.
Не така й вже складна мелодія -
без надмірних колоратур.

Але всі в них слова природні,
не обтяжені дзвоном котурн.

***

Це земля моїх предків. Тут з прадіда-діда,
з тих давен, що підняті на щит Богуном,
оселилась свідомість моя несповита,
колобродить думок п'янокотъм'яне вино.

І на тлі суперечок, розбрату й примарень,
коли кожен, хто голосом взяв - патріот,
я - тутешній до турків й монголо-татарів –
заклинаю навпіл не ділити народ!

Бо земля не тому, що ти скіф, українська,
не тому, що дуліб тут орав лемешем,
а тому, що вселенська любов ісполинська,
переходить в серця, у невимовний щем,
і стає вже еством, і стає твоїм святом!

Хоч би ти вишиванку повік не носив,-
ти до болю у грудях тремтливо і свято
бережеш кожну п'ядь України-Руси.
Це земля моїх предків, колиска нащадків,
а тому тут не буде безглуздох порядків.

***

Мені на Вкраїні і добре, і люто,
Бо добрі й недобрі оточують люди,
Бо мудрість і дурість зжились, як брати,
Бо треба іти, а куди без мети?

Живу без натхнення, буденність звеличую,
Гріхи не спокутую: де він, мій Храм?
О скільки нас в бідній країні скалічених,
Життям поневічених, битих бугтям!

Шукаю світильник (а краще б – Світло!).
І тільки-но й світла – зіниці дітей.
Мені на вкраїні і люто, і мило,
Бо зміна гріде, що людей, що ідей.

Переклади з української

Павло Гірник

«Се я, причинний...»

Все возвращается. Холод сковал, словно
льдину.
Сердце молчит, но стучит, - и за это спасибо
ему.
Боже, мой милый, неужто мертва Украина?
Только дорога жива еще. На Колыму.
Каемся, брат. Это нами мостили державу,
клали как камень-сырец в основанье дворцов и
амвонов.
Боже, мой милый. Зачем нам подобная слава -
драть на портянки себе боевые чужие знамена?
Каждый, кто выстрелит, будет понятен
потомкам.
Скинет за шею гранитную лик ненавистный
Петра.

Боже, мой милый, зачем твою заповедь
помним?
Дай умереть не позорно на кручах Днепра.

***

Осень будет. И точка света во тьме.
И останется небо, в котором ни капли свободы.
Моем руки, а души в золе и дерьме.
Поминаем Христа, хоть никто никогда не
любил его сроду.

Жаждем кары с небес? Муки... что тебе муки,
скажи,
когда гибнет душа от насилья, зла и бесславия.
Полюби свояка, и врага полюби не во лжи,
и последнюю шлюху душой полюби
нелукаво?..
Полюби и спасись. Исповедайся. Не проклинай.
Сквозь аид проберись к воротам непотребного
рая.
...Это чет или нечет? Начало пути или край?
Возродилась душа, перемучилась иль умирает?

Світлана Луцкова

Пустынный сад, как штоф из-под вина,
и я от сада в странном опьяненьи.
Идет зима, и не моя вина,
что осень остудила краски меди.
Не призывай меня вершить исход,
не отнимай тепла последних вздохов.
Имела я дорог несметный счет,
одна осталась, битая эпохой.
О сколько здесь натопышей–следов,
падений, взлетов, слез, страстей, тревоги.

Одни сошли с пути без лишних слов,
иные возвратились с полдороги.
Кому то путь понятен, как «люблю»,
кому он - очищение от скверны.
Сама себя я в путь благослаблю.
Иду. Иду. Пускай лицом – на тернии!
Не призывай вернуться в немоту.
Я путь свой выбрала. И я имею силу.
А ты, скажи, ты полюбил бы ту
бездушную, унылую бескрылость?
Пустынный день не стоит и гроша,
я призвана к любви и врачеванью.
И кто-то вслед за мной ускорил шаг.
Вплоть до зимы, сквозь сад моих желаний.

Петро Карась

«Озаріння»

Ты стояла на камне фантомная,
отгоняя рукой шмеля.
В море мачты носились сломанные
и шалел командир корабля.
Волны черные и каштановые
расшатали морскую гладь.
Не найти маяка капитану,
а его очень нужно сыскать.
Ты стояла почти невесомая,
под ногами зеленый мох,
кисти белой калины надломленные,
и ручей говорливый у ног.
Эти мягкие легкие локоны,
не забуду я вас никак.
Как я ждал, что ты скажешь шепотом:
«Капитан, я же твой маяк».
Ты молчала, такая скромная,
причинить не хотела зла.
Только мачты носились сломанные.
Только тень твоя светлой была.

Петро Карась

Себя я в ночи укорачиваю,
ровняю мысли обрывистые,
чтоб ни слова незрячего
в мир ненароком не вынести.
Шевствуйте самостоятельно,
станьте звуколучами,-
чтоб людям от вас не спалось -
я не сплю ночами.

Микола Габрук

Народився 27 лютого 1959р. у селі Країв, на Рівненщині. З дитинства захоплювався малюванням. Ще з початкових класів вчителі зрозуміли: «Хлопець буде художником». До цього прагнув і сам. Будучи підлітком любив бувати у майстернях художників. Знайомився з роботами, опановував такі бажані та необхідні секрети ґрунтування полотна.

А ще дуже любив літературу. Перші вірші пробував писати у дев'ятому класі. Та все ж образотворче мистецтво взяло гору.

Здобувши освіту художника оформлювача працював на підприємствах рівненської області.

З 1984 року проживає у м. Нетішині. Довгий час працював на ХАЕС.

До поетичної діяльності повернувся у зрілому віці, коли довелося пройти нелегкі життєві випробування. Своїм найбільшим досягненням вважає сім'ю – дружину Світлану, та доньок Ольгу та Катерину, які завжди його підтримують.

***

Малював Господь картину:
Надвечір'я, вечір, став.
Я спинився біля тину
І тремтливо споглядав.

Зобразив рябу корівку
Не умовну, а живу,
Затопив туман долівку –
Це ж картина на яву.

Інсталяція з-під плота
Спричинити може сміх.
Так, Митця цього робота
Зрозуміла не для всіх.

Скаже хтось: «Корова, лози,
Дивуватись тут не слід»
Ну а хтось втирає сльози,
Лиш побачить сонця схід.

Маєш зріння однобоке
Краще тему цю не руш.
Бо Мистецтво це високе
Для тонких, чутливих душ.

Обрій сутінок підправив,
Там де вдень виднівся сад
Нині ,ніби хтось поставив.
Темних глеків цілий ряд.

За вербою ще світилось,
Як жарка, велика піч.
Щось в горшку - вербі варилося
Наступає вечір, ніч...

Хор жабів звучить в болоті,

Потемнів прозорий став,
Мабуть, Майстер по роботі
Пензлі в ньому полоскав.

***

Ніби зовсім кольорових барв не стало,
Все сховалося під сніжним покривалом,
І стоїть дрімає ліс осиротілий –
Знизу чорний, ну а зверху білий-білий.

Це зима усе засипала, завіяла,
Це вона війну для чорного затіяла.
Після літа, цей контраст іще незвичний,
Чорно-білий і підкреслено класичний.

Цей пейзаж зворушить навіть черстве серце,
Від калюж лишиш крихітні озерця,
Ніби чорний хтось втікав і на бігу,
Протоптав ці темні ями на снігу.

Течія тривожне щось комусь шепоче,
У темницю льодяну, мабуть, іти не хоче,
І два береги, два білих близнюки,
Обнімають стрічку чорної ріки.

Перламутру більше білого не треба,
Проти нього чорним стало навіть небо.
Кольори непримиренні у стосунку,
Там за обрієм зійдуться в поцілунку.

Це зима усе засипала, завіяла,
Це вона проблему чорному затіяла.
Чи в любові, чи в неприязні одвічній
Народився їх нащадок – стиль графічний.

***

Не клює
Ну не клює вона і годі...
Таке вже щастя рибака.
Чи щось не так у цій погоді,
Чи то приманка не така?

Безжальне сонячне проміння;
Давно вже висохла роса...
Надія, впертість і терпіння,
Бува, дарують чудеса.

І він прийшов – цей час удачі.
Під серцем – лоскотне тепло.
А поплавок тремтить і скаче...
Ура! Нарешті повело!

Дугою вудлище зігнулось,
Дзвенить струною волосінь...
Пройтись із здобиччю такою
Перед людьми буде не лінь.

Такого ще не бачив зроду –
Він вже в руках, цей красень лин!
Та враз тріпнувсь... і впав у воду,
І зник у темряві глибин...

Не поспішайте співчувати,
Що так трофей із рук пішов,
Адже якщо я щось і втратив,
То щось усе-таки знайшов.

Основи мудрості тут дані
На рівні кращого взірця:
Всім за життя, мої кохані,
Боротись треба до кінця.

***

Не завжди життя - прекрасне диво:
Доля зробить свій підступний жест;
Без турбот прожити неможливо –
Час прийде тягнути важкий хрест.

Промахи, фатальне невезіння
Схочуть затягти тебе на дно,
Тож візьми у спільники терпіння.
Важко? Не здавайся все одно!

В боротьбі упасти може кожний.
Сили залишають? Знову впав?
Хто підняти знову неспроможний, -
Вирішальну битву той програв.

Вір, коли в знеможі зуби стиснеш,
Наполегливих завжди чекає приз.
Може, над безоднею зависнеш –
Вгору лізь і не дивись лякливо вниз!

***

Про що співаєш ти, зелена вперта жабо?

Цвіте бузок. І плід прикрасив вишню,
Що теж недавно відцвіла...
А хор жабів мелодію колишню
Заводить знову на окраїні села.

Хто він, невидимий і вправний,
Що диригує стоголосий спів?
І хто писав оцей мотив прадавній,
Що так захоплює і нас лишає снів?

Скупавшись у ставку, відпочиває небо;
Згасає в сутінках весняний день...
Кому співаєш ти, зелена вперта жабо,
І зміст, скажи, який в твоїх пісень?

Сьогодні ще негарна ти на вроду,
Несеш віками тяготу проклять,
Коли болотну ти залишиш воду,
Царівни-Либідь образ щоб узять?

То, може, спів твій – просто гімн кохання?
А щоб збагнуть таємну суть твою,
Потрібне щире і палке зізнання:
«Створіння миле, я тебе люблю».

Людмила Гучко

Людмила Іванівна Гучко народилася 2 грудня 1963 року в селі Омелянівка Житомирської області. Закінчила Коростишівське педучилище та Житомирський педагогічний інститут ім. І.Я. Франка.

Писати вірші почала після закінчення восьмого класу Горщиківської середньої школи. Читати їх довіряла своїй подрузі, яка дуже любила поезію і постійно цікавилась творчими новинками.

Пише вірші про природу, кохання, любов до рідного краю, які друкувались у місцевій періодичній пресі. Нині працює вчителем початкових класів Нетішинського НВК.

Осінній вальс

Я з осінню танцюю вальс
І забуваю про свої тривоги.
Осіннє золото, розсипане для нас,
Запорошило всі стежини і дороги.

З роками змінюється все, на жаль,
Та мудрістю життя наповнимо бокали.
Сміється осінь крізь густу вуаль,
Кружляє в танці у чудесній залі.

А вітер виграє осінній вальс,
Злітає листя під нові акорди.
Осінню сукню приміряти час,
Та йду в життя упевнено і гордо!

***

Холодними ранками,
Сивим туманом
Сховалось кохання
Від пильних очей.
Болючими ранами,
Гірким обманом
Стомилось від сліз
Одиноких ночей.

Стежками осінніми
І прохолодою,
І щемним прощанням
Сумних журавлів
Біль сумно звучав
Одиною нотою
І звав в невідомість
Життєвих шляхів.

Забута скрипка

Забута скрипка грала і не знала,
Що слухав хтось мелодію оту
У задумі глибокій відчувала
Неспокій серця, грізну пустоту.

Забута скрипка розтинала струни,
І сліз скорбота падала на них.
Та ще сильніше біль озався в грудях
Від слів пекельних, зрадливих твоїх.

Забута скрипка грала ні для кого,
Вона ще сильна в музиці своїй.
Хай буде так, як нам судилось Богом
І зникне туга у душі моїй.

***

Поставлю свічку на добро,
На радість і на вдачу,
На все, чого ще не було,
За що молюся я і плачу.

Поставлю свічку на життя,
На щастя і кохання.
Хай злу не буде вороття,
Хай здійсняться мої бажання.

Поставлю свічку, хай горить,
А в іскрах пропадає горе.
Нехай народжується мить –
Щасливих днів моїх простори.

***

Білі троянди в моєму домі
Білі і ніжні, як перший сніг.
А ти для мене – лише знайомий,
А ти для мене – мій біль і гріх.
Білі троянди – це чиста сторінка,
Ще невідомо, чи буде роман...
Я – просто жінка, звичайна жінка,
Мені приємно відчутти цей стан...

***

Поле волошкове! – синя далина,
Йду до тебе знову, рідна сторона,
Загубилась стежка в вихорі років
Та її забути так і не зумів...

Йшов житами й росами, падав у траву,
І ногами босими відчував – живу!
Доленько невідома, не здолай, прошу...
У волошку зірвану пророню сльозу...

***

А хризантеми знову зацвіли
І сповістили тихо: - Треба жити!
Безмежно жаль, що ви не дожили,
На згадку залишилися тільки квіти...

Вклоняюсь низько Вам, мої батьки,
Пекучі сльози не загоять рану...
Лише вві сні я притулюся до щоки
І обніму Вас щиро, тату й мамо...

А хризантеми знову зацвіли,
Калина в вікна простягнула віти...
О, як би ми щось вдіяти могли!-
Але життя нам не дано змінити!...

***

Гарячі калинові сльози
Збігали безшумно на сніг,
Її в ці лютневі морози
Ніхто вже зігріти не міг.

Гілки так тягнулись додолу,
Мов крапель цих їм було жаль
І тяжко мені йти додому,
Де смуток вселився і печаль...

І пусткою батьківська хата
Стрічає мене на путі –
Колись була сміхом багата,
Та все так змінилось в житті!...

Не плач, полум'яна калино,
І вірно наш дім стережи
Проходить життя невмолимо,
Та все ж треба жить, треба жить...

Мамині рушники

А мама вишивала рушники,
Нашіптуючи ниточкам мрійливо,
Щоб посміхалась доля для доньки,
Як лебедина вірність незрадливо.

Слухняними рядочками услід
Лягали квіти, ніжні і тендітні.
І тихо падав яблуневий цвіт,
І посміхалось сонечко привітно.

А мама вишивала рушники,
Звертаючись до Бога несміливо,
Щоб в радості і в горі не забув доньки,
І дарував життя прекрасне і щасливе!

***

А ти вже майже наречена,
Єдина донечко моя.
Життя прекрасне й незбагненне –
І ось уже нова сім'я.

Благословляю тебе всюди,
Кладу під ноги рушники,
Нехай шанують тебе люди,
І будуть світлими думки.

Дарую всі найкращі квіти,
Мені для тебе їх не жаль.
Хай буде щастя, будуть діти,
І дім обходить ваш печаль.

А ти вже майже наречена,
Єдине сонечко моє,
Хай на столі вода свячена
Окропить шлях твій, де ти є.

***

Мамо! Сива зозуле моя...
Так рідко буваю з Вами...
Давно вже у мене домівка своя
Та завжди із Вами буваю думками.

Мамо! Матусю! Голубко моя!
Лишилась одна, без пари...
Тепер лише сниться колишня сім'я,
Щасливі години тепер, як примари.

Пробачте , матусю, мене за гріхи
За впертість мою й несміливість.
За щирі слова, хоч і дуже сухі
В них чесність, любов і правдивість.

***

У серці материнським біль і щем
Вже в пір'я увібрались ластів'ята
Так непомітно пролітали день за днем
Та час настав у вирій відлітати...
Вам хочеться злетіти до зірок,
Відчути радість першого польоту,
Але який тяжкий цей перший крок!
І тужить мати перед зльотом.
Сини мої, у світі стільки зла!
Стільки доріг далеких, невідомих!
Якби вас мати вберегти змогла
Від всіх негод ще поки незнайомих...
Хай крилечка міцнішими стають.
Хай голубіє благодаттю небо.
Нехай польоти радість вам дають,
Лише домівку забувають не треба.
Летіть же милі, – хай щастить!
Лиш повертайтеся додому!
Хоч серце матері й болить,
Але й радіє воно тому.
Мої синочки дорогі!
Хай доля любить вас, деліє.
Бажаю щастя у житті,
За вас молюсь, на вас надіюсь...

Сон

Полям, лісам, стрімкою стежкою,
Мчу я до тебе, дитинство моє.
Де гілки беріз так чарують сережками,
Де ніжна веселка з річок воду п'є.

Гаєм, луками, ніжними квітами,
Мчу я назустріч з минулим у сні
Де все розквітає фарбами літніми,
Де хороше й легко на серці мені.

Сині волошки збиратиму в житі,
Жайвір вгорі заспіває пісень.
Щастям наповняться спогадів миті,
Й струни душі оспівають цей день.

Ніби у фільмі змінилися титри
І я прокидаюсь – це був лише сон...
Цей спогад далекий приніс мені вітер
Дитинство мрійливо прийшло до вікон...

***

Над озером, у повній самоті,
Росла вербичка невисока.
Неначе вперше у житті
Вдивлялась в озеро глибоке...

Купала коси у воді,
А вітер тішивсь їх красою,
І так, як в роки молоді,
Безжурно бавився вербою.

Чекала красеня в житті,
А він блукав десь – ген за лісом,
І залишилась в самоті,
Довірившись цьому гульвісі.

Награвшись, вітер відлітав,
Покинувши напризволяще.
Він все сміявся, жартував,
Верба ж надіялась на краще.

Роки минали, все пройшло...
Від сліз вже озеро створилось.
Ось так буває і було:
Як не судилось – не любилося...

***

У моєму краї не ростуть смереки,
Смерекова хата не моя,
Але і до нас летять лелеки,
Де місця чарівні, де моя земля.

Із добром на крилах,
З радістю і сумом,
З клекотанням серця,
З подихом весни
Линуть білі птахи
І до мого дому,
Щоб росли у ньому
Доньки і сини.

***

Барвінком стелиться шлях до тебе,
Ти будеш поруч зі мною завжди.
Хай голубіє над нами небо,
Й ніколи не буде у нас біди.
Ми горю і смутку закриємо двері,
Нехай минають наш світлий дім.
Хвала словам цим на білім папері
Хай буде добре і нам і всім!

Струни душі

Знову заграли струни душі,
Так ніжно, мрійливо і тихо...
І знову з'являються в серці вірші –
І світ вже не той – він без злості і лиха.
О мрії! Думки! Теореми життя!
Як важко триматись, доводити, мріять.
Лиш слова мого не просте каяття
Навчить хай слабкого у себе повірить.
У всьому потрібна лиш віра в добро
Хай зло омине наші хати!
І як би в душі не боліло й пекло
Учімося, люди, прощати!
Хай струни моєї душі повсякчас
Дарують лиш щастя і щиру надію.
Ця ніжна мелодія лине для вас,
Її зупинити я вже не посмію...

Віра Ковальчук

Ковальчук Віра Іванівна народилася 26 жовтня 1963 року в селі Гільча - 1 Здолбунівського району Рівненської області.

Друкується в місцевій пресі Хмельницької та Рівненської областей.

За вірші «То не зозуленька кує» отримала нагороду на конкурсі віршів до Дня Перемоги у 1995 році, що відбувався у газеті «Нетішинський

вісник».

У 2007 році в м. Нетішині відбулися прем'єри пісень «В нашому сільському клубі», «А давай запитаєм у осені», «Вишита сорочка».

Активна учасниця літературного об'єднання «Натхнення».

В.Ковальчук належить до типу людей, які шукають красу в усьому, що їх оточує. Людина непосидюча, закохана в природу та історію України, для якої родинні зв'язки, сім'я є органічним плетивом її самобутнього погляду на світ. Віра плекає віру у свій поетичний дар, і реалізовує себе у віршах інтимної та громадської тематики.

У 2007 році побачила світ перша збірка поезії В.Ковальчук «Калиновий рай».

У 2009 році з піснею «Рушники, вишиванки» посіла третє місце у конкурсі на кращу пісню про село «Подих рідної землі». У 2014 стала однією з найкращих конкурсантів другого обласного конкурсу «Подих рідної землі», схвальної оцінки заслужили пісні «Мое село» та «Лелече кохання».

***

Поезіє моя, напоєна росю,
Тобою я живу, я дихаю тобою,
П'ю твій нектар, солодкий і цілющий
І зцілюю тобою я серця і душі!
У нас Україна одна,
Не треба її роздирати на шмаття
Нехай в наших душах квітують багаття
Віри, Любові, Добра!

Рідна сторона

Весняний ранок. Тиша. Прохолода.
А за вікном як марево туман.
Чи завжди пам'ятаєш звідки родом?
І чом так мила рідна сторона?
З фіалки ароматом, з проліском тендітним,
У серці озоветься юність, як весна.
Прийду до мами в її дім привітний,
Вже білий сніг торкнувсь її чола.

Вершини мрій

Вершини мрій – чарівні й недосяжні,
До них бува несила вже іти.
І серце хоч гаряче та відважне,
А босоніж тернами не пройти.

Хіба, що, крила виростуть на спині
І піднімуть над прірвою умить.
І попід хмари, з журавлиним клином,
Душа до мрії зможе долетить.

Відлетіли дикі гуси

Відлетіли дикі гуси, відлетіли журавлі,
По собі вони лишили, в моїм серці лиш жалі.
Облетіло, жовте листя, стоїть осінь у садах
І вона, як жовта птаха - відлетить, бо прийде час.

Відлетіли дикі гуси, відлетіли журавлі,
І понесли жовту осінь ген високо на крилі.
Відлетіли вільні птахи, та й у теплії краї
І понесли мою пісню через море вдалині.

Повертайтеся весною, дикі гуси й журавлі,
Я чекати на вас буду при дорозі, на ріллі.
При дорозі, де калина розпустила білий цвіт,
Повертайтеся в Україну, дикі гуси й журавлі.

Принесіть на рідну землю благодатнеє тепло,
Щоб розквітла Україна усім людям на добро.
Тут колись росла калина, а тепер росте верба.
Я тут сили набиралась, пила воду з джерела.

В моїм калиновім раю

В моїм калиновім раю
Так затишно і мило.
Я відкриваю читачу душі таїни щиро.
Може себе хтось знайде там
Серед квітучих маків,
Розломить навпіл запашний
Хлібець із зрілих злаків.
Моя колиско, краю мій!
Хто в ній не колихався?
Я вірю, знаю, кожен з нас
у край той закохався.
І хтось далеко, на чужині

Матінку згадає,
Коли птах над головою
З вирію вертає.
Заспівайте мою пісню,
Що я вам співаю
Ту, що мною зародилась
в калиновім краю.

***

У кожного в житті своя дорога.
У кожного свій дар, та ще й талант.
У кожного , таки, своя дорога до Бога-
Наче вічний скарб.

Хто вбив, хто вкрав, хто согрішив у чому,
На кожного чекає Божий суд.
І де опиниться душа потому,
Попаде в Ад, чи в Рай за скорбний труд?

Тож думать треба на цім світі
Про вічну душу, про її буття.
А согрішив, покайся неодмінно,
Господь простить, як щире каяття!
Господь простить, бо ти його дитя!

Правда сьогодення

В Макіївці – школи в дітей відбирають.
В Нетішині – хліб відібрали в поета.
На шії вкраїнця петлю затягають...
На чесних повсюди чекають тенета.

Браття! Доля яка у нас буде?
В дітей яке буде майбутнє Вкраїно?
Не дай, щоби згинули , Боже мій, люди.
Верни ти нам щастя і волю, і мрію.
Нехай не зітреться перо.

Нехай не опустяться крила.
І вічною буде любов -
Та, що тебе осінила!
Любов'ю своєю зцілю.
Поглядом душу зігрію.
У серці кохання вогонь запалю -
Інакше я жити не вмію.

Моєму місту

Рідне місто моє, ти зросло наче храм над
Горинню.
Як світлиця, Нетішин в обійми приймає гостей.
Роки наче вода пропливають неспинно,
Та не старять Нетішин вони зовсім тебе.

У зеленім шатрі заховалися новобудови.
Виглядають висотки над соснами І з-під небес.
Мирний атом несе ясне світло у долі,
Прославляє Нетішин на увесь світ тебе.

Тут живуть трударі мудрі і працьовиті.
Служать місту вони від зорі й до зорі.
Їм на зміну приходять онуки та діти -
Цвіт Нетішина, гордість землі.

Воскресіння нації

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
Воскрес майдан, воскресне Україна!
Воскресне нація, бо наш воскрес народ.
Не станемо ми більше на коліна.

Пишайсь народе, правда ожива.
З весною розквітає Україна.
Моя земля, свята моя земля.
Прекрасна, благодатна і єдина.

Наш народ зробив відважний крок.
Ми зраду подолаємо завзято.
І зрадників, що топчуть наш закон-
Усіх в кайданки, та хутчій за ґрати.

Нас не зломив страшний голодомор.
Війна страшна країну не згубила.
Народ відважний, воля ожива...
Господь дав Україні міцні крила.

Мій земний оберіг

Мамо моя, ти земний мій святий оберіг,
Ти мені найдорожча у світі.
До твоїх я схиляюся ніг,
Тільки ти зможеш все зрозуміти.
На очах твоїх мамо краплинки роси.
Тебе доля не ніжила зовсім.
Гріх дитячий, благаю, матусю, прости!
Дай же витру ці зболені роси.
Хай для тебе, матусю, квітує земля.
Я завжди усім серцем з тобою.
І молитимусь Богу, найдорожча моя,
За твою, за щасливу долю.
За твою, за щасливою долю,
Я молитиму Бога щодня!
Я молитимусь, мамо моя!

Крик душі

Не втратить совість, встигнути прийти на допомогу.

- Це поклик серця, розуму, душі
Достойну вибрати в житті дорогу,
Дано, звичайно, що не всім.
І зачався крик душі в пів слові.
Потьмаривсь розум серед німоти.
Так мало в світі цим любові,
Любові Божої, відваги, доброти...
О. як би не спинитись в пів дороги.
Не зрадити, комусь життя спасти.
І серце не пізнало, щоб тривоги,
Щоб не втопилось в прірві сліпоти.
Плече своє нужденному підстав.
Зігрій хоч подихом, чи поглядом, чи словом.
І так живи, щоб світ тебе сприйняв...
Хай Бог благословить твою дорогу.

Ой червона калинонька

Ой червона калинонька розпустилася.
Чого ж наша Україна зажурилася?
Не журися наша ненько, впасти не дамо.
Ми козачки й козаченьки в тебе віримо.
Розлітайся дзвінка пісне
З Дніпра до Карпат.
Хто почує щиру ліру, буде тому рад.
Рівненчани й донеччани родичаймося
Прославляймо Україну, обіймаймося.
При дорозі калинонька зашарілася.
Наша ненька Україна звеселилася.

Вмираюча Надія

Я бачила вмираючу Надію.
Серед розбитих мрій вона ішла.
Знедолена, обшарпана, та з Вірою -
Що битим шляхом, тернами вела.
Від спраги правди- губи в неї тріскались.
Від браку волі – груди розсіклись.
Ішла вона, мов квітка в розквіт зламана.
І сліпли очі повні гірких сліз.
Незламная, нескорена Надіє!
-Благала Віра вперто - підведись.
Бо ж серед нас ти найсильніша.
Чому ж так рано покидаєш світ?
Та я б жила- шептала тихо-тихо,
Зкровавлені уста чуть ворушились...
Мене всі зрадили, а ти ще залишилась.
Поки є Віра, є іще життя.

Я вірю в тебе Україно

Я вірю в тебе, Україно,
У твою велич і красу.
За тебе, моя нене рідна,
Молитву Богу вознесу.

Хай Мати Божа над тобою,
Тримає милості покров.
Щоб процвітали в Україні
І Мир, і Праця, і Любов.

І знову Христа розпинають

І знову Христа розпинають.
Повсюди лиш зрада й брехня.
Ніде теї правди не має.
Чи сенс є в такого життя?

Як можна так жити на світі,
Де гроші панують людьми.
А ми- твої, Господи, діти-
Живемо лиш правдою ми.

Ми сильні духом...О, Боже!
В серцях наших воля жива.
Єднаймося браття, до бою,
Хай зброєю будуть слова.

Хай правда над світом здійметься,
Любов хай розтопить серця.
Україна нарешті проснеться,
Від сильного слова бійця!

Постукай і відчинять

Ісус сказав: - Постукай: відчинять!
Але чи варто, стукать знов і знов.
У двері ті, де зовсім не чекають
Хоч ти несеш їм радість і любов.

А, може то не вікна і не двері?
Насправді, то один лише міраж.
Бо в справжній, де є дух оселі,
Нема брехні і не панує блаж.

Та і не варто стукати до тих,
Котрі забули, що для них ти варта.
Не допоможе навіть гнів святих,

Вони добро навчилися забувати.

Але, життя, це завжди бумеранг,
Який колись ще може повернути.
Усе хороше – доброти гарант,
А, вже на зло – чекатиме спокута.

***

Мене люди з корінням вирвали
Не можу я більше прийнятись.
З усіма я була мирною,
Та моє життя – комусь жарти.
Чи я буду голодна чи зморена, -
Усім байдуже – Де їх душі?
Я просила у Бога прощення
За усіх вас, молила дуже...
Хай не буде війни і голоду,
І побільше вам люди квіту.
І щоденно хай буде добре все,
Хай пишаються вами діти.
Та щоб душі були окрилені,
Ви радійте і сонцю і квітам.
Будьте завше усім задоволені,
І за Божим живіть заповітом.

Любіть себе – повагою до всієї
Цінують те, що вас не зневажають
Любіть всім серцем Божий світ
Бо швидко так літа минають.

Криловцю А.О.

Обірвалось чудове життя,
Коли квітнуло в лузі латаття.
Більше знами нема Криловця,
Чорний смуток, печалі багаття...
Він так мало прожив на землі.
Щеб пожити, щеб трохи пожити.
Вже далеко душа в вишині.
Хто за нього тут має творити?
Хоч героєм не був, та Вітчизну любив
Поринав в її лоно блажене,
Набиравсь благодаті і творив, і творив,
Під її жовто-синім знаменом.
02.05.2017р.

Світлана Лелях-Бегутова

Світлана Мефодіївна Лелях-Бегутова - художник - скульптор, архітектор, дизайнер, поетеса і публіцист - людина широкого профілю, щедро обдарована і високоосвічена, високих поглядів і помислів.

Народилася 8 березня 1950 року в с.Лисиче Славутського р-ну Хмельницької області.

У 1990 році Світлана Лелях переїздить до м.Нетішина. В пору недуги пише ряд віршів, опублікованих на шпальтах Рівненської обласної газети «Вільне слово», газети «Енергостроитель», «Трудівник Полісся», «Нетішинський вісник», «Пульс», «Перспектива», де надруковано і ряд її малюнків (у техніці газетної графіки).

Протягом багатьох років творить пам'ятники і меморіальні дошки Героям Радянського Союзу, Героям України нинішнього часу, борцям за волю України, жертвам голодомору і репресій, загиблим воїнам-афганцям, видатним діячам культури, мистецтва, медицини, трудиться над проектами і малюнками складних виробів, презентує свої картини на виставках у різних куточках України та за її межами.

Публікує не лише вірші, але й публіцистичні статті про відомих людей рідного краю, пише їхні портрети. Такі публікації, як правило, супроводжують виконані нею графічні малюнки.

Помітне місце у творчості художниці займають графічні твори, особливо книжкова графіка. Ілюстрації до збірок поетів м.Нетішина Ганни Митюк («Мить натхнення»), Віктора Гусарова («Средоточие»), Миколи Ручького («Вертеп смерті»). В ілюстраціях мисткині простежується вдумливе прочитання художнього твору, а також спроба реалізації її потенційних бачень у власних графічних інтерпретаціях.

Відкриття Світланою Лелях у 2004 р. меморіальної дошки Лесі Українки, встановленої на фасаді Славутської районної бібліотеки, зумовлено виявленням нових фактів у біографії видатної поетеси, що стосувалися її перебування у Славуті влітку 1904р.. Доведено, що поетеса лікувалася у кумисо-лікувальному закладі від туберкульозу. Цей факт було встановлено лише у 2003 році, а рядки однієї з поезій, в якій згадуються «Славути красної бори соснові», дослідники біографії Л.Українки пояснювали як її подорожні замітки, коли вона їхала з Волині до моря через Славуту.

У 2004 році на V Всеукраїнському творчому конкурсі, який проходив у Києві, Світлана Лелях стала володаркою Диплому про присвоєння їй почесного титулу «Українська Мадонна», що свідчить про високу оцінку на державному рівні її багаторічного творчого доробку.

Переможниця Міжнародного рейтингу «Золота Фортуна» у номінації «За вагомий внесок у справу розбудови України» (2006р.).

У 2007 році Світлана Лелях-Бегутова видає власну книгу «На зболених крилах любові», а нині працює над новою книгою «Вогонь мого серця».

Лауреат літературно - мистецької премії ім. Лесі Українки (2016 р.)

В травні 2017 року відкрито музей-квартиру Світлани Лелях. На даний час це приватний музей, що об'єднав у експозиції історію родини Леляхів, культурно-мистецькі надбання власне Світлани Мефодіївни та здобутки відомих краян за час незалежності України.

Виборола право на безсмерття

Ім'я Лариси Петрівни Косач особливо дороге нам, українцям. Місто Новоград-Волинський є батьківщиною Великого Генія, мудрого філософа, художника, публіциста, нескореного політика, поета-жінки і Великої дочки Прометея усього світу. Вона - слава і гордість не тільки свого народу, вона - сила і гордість усього передового людства, своєї батьківщини і своєї благословенної землі Новоград-Волинського старовинного міста, яке стоїть над річкою Случ.

Її ім'я овіяне особливою народною любов'ю. Вона була людиною виняткової мудрості і принциповості, духовної краси і мистецького обдарування.

Образ Лесі Українки постає перед нами все у більшій величчі, все у більшій славі. Зійшовши світлою зорею першої величини, її ім'я яскраво світить на осяянім видноколі вітчизняної літератури. Сила поетичного слова письменниці народжувалася із віри у щасливе майбутнє народу, у перемогу тих ідеалів, яким була присвячена її творчість. «Вірю в правду свого ідеалу», - писала поетеса.

Леся Українка! В її імені чується і характер, і мова, і звичаї, і традиції класичної літератури і народної творчості. Все в ній прекрасне - від чарівного імені до чудових віршів, від першого й до останнього сплеску короткого і водночас вічного, безсмертного життя.

Леся залишила велике коріння творчості в народі. Народ, його історія, його неповторна, всім світом уподобана й визнана художня творчість, його співуча мова - ось джерела, що постійно живили, скроплювали цілющою водою щедрий талант поетеси.

«Річка Случ спокійно котила свої хвилі під звуки її пісень, які тихенько пливли в сонцевидну даль.

Сонце розсипалося золотом, відблискуючи в яскравій воді світлотіні старих і молодих верб, лягали на поверхні води річки, ніби своїм верховіттям, здавалось, що купаються у воді. А довкола неї травозелень мережила грайливим суцвіттям волошок, що купалися в золотих променях

грайливого сонця, яке сміялося із глибини лазурного небовиддя».

Лариса Петрівна Косач (Леся Українка) народилася 25 лютого 1871 р. серед чудової і мальовничої краси Волині в Новограді-Волинському в інтелігентній родині. Мати - письменниця Олена Пчілка, батько - юрист, громадський і культурний діяч. Вони присвятили своє життя і багато створили задля розвитку здібностей усіх своїх дітей, а особливо для обдарованої доньки Лесі, дбали про її гуманітарну освіту.

«... Мені легко було вийти на літературний шлях, бо я з літературної родини походжу...», - стверджувала сама поетеса. Серед близького оточення, родичів і знайомих Косачів були люди, чії імена тісно пов'язувалися з українською культурою - Михайло Драгоманов, Іван Франко, Михайло Старицький, Микола Лисенко та інші. Спілкування з ними сприяло творчому зростанню талановитої дівчини. Її літературне ім'я - Леся Українка - з'явилося, коли поетесі було тринадцять років, ним були підписані вірші «Конвалія» і «Сафо», що опублікували 1884 р. у львівському журналі «Зоря».

Леся вирізнялася лагідною вдачею, працьовитістю, винятковими здібностями до науки, поезії, музики, малювання. Захворівши в дитинстві, поетеса вела, за її власним виразом, «тридцятилітню війну» з туберкульозом кісток. Після операції руки довелося припинити заняття з музики, яку дуже любила. В Лесі Українки було широке, до великої глибини, природне відчуття мелодії, гармонії звуків, що переливалися у її твори, відлунюючись у поетичних циклах «Мелодії», «Ритми», «Пісні про волю», оповіданні «Голосні струни» та інших творах.

Про початок свого творчого шляху Леся Українка образно сказала у поезії «Мій шлях»:

*«На шлях я вийшла ранньою весною,
/ тихий спів несмілий заспівала...»*

Цим тихим, несміливим словом і був її перший вірш, який виявив поетичне обдарування, - «Надія», написаний у 1880

році. І був протестом проти свавілля самодержавства, проти висилки тітки Олени до Сибіру, за участь у русі народників.

«Ні долі, ні волі у мене нема,

Зосталася тільки надія одна.

Надія вернутись ще раз на Україну.

Поглянуть іще раз на рідну країну...»

Поетеса пережила як особисту трагедію уярмлення свого народу, безправність його культури. Душа, лагідна від природи, закипала гнівом на кожен вияв утисків, колоніальної сваволі. Поетеса майже фізично задихалась в атмосфері царського деспотизму, в середовищі, отруєному бацилами рабства.

Леся Українка часто подорожувала по всій Україні дорогами, які пролягли у просинь серед чарівної природи, на яких ранкова тиша криницю заколисувала, літні дні пахли липою, медом, гречкою, і ловили пригорщами біле латаття. З казкової поліської природи славетна поетеса черпала свою наснагу, де вперше пізнала красу природи і всієї України, життя народу, його визвольні поривання.

З юних літ була знайома з життям українського народу, з його культурою, духовністю, освітою.

Вона знала дев'ять іноземних мов, що давало можливість займатися перекладами, читати мовою оригіналу твори зарубіжних авторів. Її зацікавлення вітчизняною і світовою літературами дивовижно широке й різноманітне. У дев'ятнадцять років вона написала підручник «Стародавня історія східних народів». Ґрунтовно вивчала філософію, історію, постійно читала новітні праці з наукового соціалізму. Вона знайшла історичне середовище, з якого черпала натхнення і в якому бачила джерела своєї творчості - минулі епохи в історії українського народу. Боролась за націю і культурні цінності народу, за щастя і волю України, її мужність і непохитність, здатність підняти на боротьбу широкі маси. Вона вірила, що народ прокинеться із страшного сну і буде жити краще на своїй рідній землі. Вона виважено намагалась розкрити у своїх поетичних і публіцистичних творах власне розуміння менталітету

українського народу. А точніше - того синтезу менталітетів різних народів, що тисячоліттями опановували українські землі; для цього вона заглиблювалась в ретроспективне осмислення історії і культури рідного краю.

З великою любов'ю і теплою опоетизувала образ - ідеал рідної землі. Вона мріяла і була впевнена за свою Україну, за народ, що годувався щедрими багатствами цієї землі впродовж тисячоліть, що житиме краще і в майбутньому стане вільною українською державою. Леся Українка в своїх творах посилала яскравий промінь кращого життя народу. І мріяла, що настане такий час, коли люди будуть жити краще.

За життя поетеса була відома не лише в Україні та Росії, але й у Грузії, Болгарії, Чехії, Польщі, Німеччині, Австрії та в інших державах, де вона подорожувала і лікувалася. Їм'я поетеси овіяне всенародною любов'ю. Це була людина виняткової мужності і принциповості, духовної краси і мистецького обдарування. Її талант виявився у багатьох різновидах літературної праці - поезії, публіцистиці, перекладацькій роботі і фольклористиці. Свою творчість письменниця пов'язувала з визвольним рухом, зокрема пролетарським, «віддала йому всі сили, сіяла розумне, добре й вічне».

Особливе місце в творчій праці письменниці займав фольклор. Починаючи ще з дитячої поеми «Русалка» (1884 р.) і закінчуючи поетичним твором - казкою «Про Велета» (1913 р.), він органічно входив у поетичний світ Лесі Українки. Великий інтерес виявила вона до слов'янської міфології, яку називала «релігією батьків моїх» і яка відбилася прекрасним образами і барвами у колядках, веснянках, обрядах і легендах. У журналі «Життя і слово» (1884 р.) вона публікує добірку своїх фольклорних записів «Купала на Волині». У різний час публікували записані нею веснянки, весільні, жнивварські, родинно-побутові та інші пісні. Під час перебування в Карпатах поетеса збирала гуцульські мелодії, а в 1903 р. надрукувала збірник «Дитячі гри, пісні й казки». Наступного року підготувала до друку «Народні пісні до танцю», куди увійшло 54 пісні. У 1908 р.

вона записувала на фонографі думи у виконанні кобзарів, щоб зберегти для поколінь ці скарби «Оригінальний витвір нашого народного генія», що не має собі паралелі нігде на всім світі...».

Тридцять веснянок і обжинкових пісень з голосу Лесі Українки записав композитор М.Лисенко. 225 пісень увійшло до книги «Народні мелодії з голосу Лесі Українки», яку упорядкував і видав у 1917 р. її чоловік Климент Квітка. Поетеса постійно цікавилася фольклором та міфологією інших народів.

Уся величезна робота із збирання і збереження здобутків духовної культури народу творчо переосмислювалась, оживала в ліриці, поемах, драматургії Лесі Українки. Багатющий художній досвід народу був невід'ємним компонентом, невичерпним джерелом формування поетичного світу письменниці, не раз ставав орієнтиром в оцінці морально-етичних колізій. Характер використання фольклору і міфології у творчості Лесі Українки надзвичайно різноманітний і різноплановий, він змінювався і вдосконалювався з роками із зростанням письменницького досвіду. Від стилізації і наслідування (ранній період) поетеса переходить до поглибленого ідейно-етичного освоєння фольклорних елементів («Осінь казка», «Лісова пісня»), активно включає у свій художній світогляд фольклор і міфологію народів світу («Віло-посестра», «Ізольда білорука», «Орфееве чудо»).

У творчості письменниці переважала драматургія. За порівняно короткий час Леся Українка написала понад двадцять драматичних творів, які стали новим явищем в українській літературі і театральній культурі, принесла письменниці славу драматурга-новатора. З великими помислами і глибокою душею поетеса з благородним серцем втілювала народну мораль й етику гармонії людини і природи. «Лісова душа» поетеси завжди тужила за Поліссям, і вже непереможна ностальгія опанувала нею, коли, гнана хворобою, змушена була жити лише в південних краях. У 1911 р. на Кавказі за кілька днів вона написала «Лісову

пісню». Була важка хвороба, температура сягала понад 38 градусів, але жага творчої праці не давала спокою. «Юрба образів не давала мені спати по ночах, мучить, як нова недуга, - отоді вже приходить демон, лютіший над всі недуги, і наказує мені писати... Отак я писала «Лісову пісню».

Добро і зло, вірність і зрада, поетичне покликання і сіра буденщина зіткнулися у цій драмі-казці, яка розкажує про красу людських почуттів і згубність духовного гноблення, про необхідність збереження гармонії між людиною і природою. «Не ріж! Не убивай!», - застерігає дух лісу - Мавка людину, яка посягає на первозданність природи. Філософська заглибленість у проблеми людського буття наскрізь проймає «Лісову пісню». Третя дія - дія пізньої осені - це найглибша боротьба пристрастей. Тут людина стає звіром і знову людиною. Калина закликає Мавку у вербу. Але чистий вогонь палить усе брудне, нікчемне, це своєрідний катарсис, що очищає від пут «рабського духу».

Ніжна, лагідна Мавка стоїть у ряду улюблених поетичних жіночих образів.

«... Я жива! Я буду вічно жити! Я в серці маю те, що не вмирає», - ці слова найстисліше виражають головну суть образу Мавки. Вогонь її кохання сильніший за смерть. Він допоміг їй вирватись із мертвого царства Того, що в скалі сидить, і врятувати коханого. Вогнисте супроводжує героїню незмінно, відіграючи важливу роль у розкритті всього ідейно-етичного змісту драми.

Леся Українка вперше почула у Жабориці про міфічний образ Мавки. Вона прекрасно пам'ятала перебування у Жабориці, дарма що була там малою. У листі до матері від 20.12.1911 року Леся згадує: «А то ще й здавна тую Мавку в умі держала, ще з того часу, як ти в Жабориці мені про Мавок розказувала, як ми йшли якимось лісом з маленькими, але дуже рясними деревами...». Свої спогади дитинства, природу Волині Леся відтворила у творі «Лісова пісня», який є вершиною творчості поетеси, цим твором вона досягла таких вершин, яких досягають лише генії.

Леся Українка зацікавила своєю творчістю письменників

української, російської, польської, італійської, французької, німецької, скандинавської літератур. Дотримуючись принципу історизму, вона звертала головну увагу на найновіші літературні явища і в числі перших вітчизняних та європейських літературних критиків розглядала їх у зв'язку з класовою боротьбою у період пролетарського визвольного руху. Леся Українка мислила масштабно і глибоко аналітично, ставила взаємодію творчого методу і жанру, викривала «Свободу творчості», яку обстоювали представники буржуазного модернізму. Такий підхід сприяв виявленню логіки, напрямку й динаміки якісних змін у літературі.

При цьому кожне літературне явище, кожну конкретну національну літературу вона ставила у загальноєвропейський контекст, створюючи, таким чином, панораму міжнародного життя XIX - XX століття. В галереї сильних духом героїв Лесі Українки виділяється постать жінки - борця і мислителя - образ, рівного якому за своєю ідейно-художньою силою не створила жодна європейська література.

За життя Леся Українка написала сім літературно-критичних статей. З них чотири опубліковано: «Два направления в новейшей итальянской литературе», «Малорусские писатели на Буковине», «Заметки в новейшей польской литературе», «Новые перспективы и старые тени». Була підготовлена до друку, проте заборонена цензурою «Новейшая общественная драма», та дві інші - «Народничество в Германии» і «Михаэль Крамер». Остання драма Гергарта Гауптмана не встигла піти в набір, оскільки в травні 1901 року за публікацію «Пісні про Буревісника», журнал, у якому Леся Українка друкувала свої твори, був заборонений.

Нинішнім часом твори поетеси, що утверджують ідеали свободи, гуманізму, людського братерства, читають на різних континентах, видають і перекладають мовами багатьох народів світу. «Коли б треба було окреслити творчість Лесі Українки одним словом, то найвідповідніше слово було б - боротьба». З'явившись на рубежі двох століть та епох, ця

творчість стала однією із вершин української літератури.

Під час подорожування і лікування Леся Українка разом з чоловіком Климентом побувала на теренах Хмельницької області у місті Славути в кумисолікувальному закладі, який відкрив у 1876 році князь Сангушко.

Перебуваючи на лікуванні, Леся та Климент часто знаходили найкращі години для відпочинку серед мальовничої природи соснових борів і річки Горинь, що тече через славетну Слауту, яка приязно їх зустріла.

Благословенна будь, моя Вітчизно, що проходиш хвилюючою любов'ю до мене співучим світанком, ведеш мене крутими берегами Горині, гомінкими трасами, росяними стежками та показуєш мені чудові райдуги, що стелять золоті перевесла з хвилястої пшениці на небовиді!

Ти водиш мене гомінкими стежками України, сивиною борів і річки Случ, що навівають гарні спомини про рідний Новоград-Волинський, що лікує душу, і відпочиваєш зі мною уже і на Славутській землі, де гуляє літо, шепоче жито й в росу холодну падають рясні зорі.

На твоїх стежинах, Славучино, літує літечко, пахнуть медом квіти і грають бистрі потоки в гаях.

Гуляючи подвір'ям лікувального закладу, Климент Квітка промовив до Лесі:

- Йдемо, взявшись за руки, квітчаста зелень мережила росяну стежину, де лишала свій глибокий слід та вела до природного джерела, яке пульсувало життям майже поруч з річкою Горинь.

Своєю глибочінню неспокійна річка ловила сміливо холодні бризки джерельної води, які падали в Горинь, вмиваючи щохвилини її білою піною, розкидаючи далекий гомін навколо себе.

Над річкою розбіглися кучерями тонковітні верби. Ніби завмерли. Може, вони тиху думу думають. Довговікову. Таку, як і ми. Скажи мені, мила, чому в твоїх очах небо голубіє й синевіддя гойдає замріяне літечко?

- Ні! Не говори... Хай серця наші говорять. Вони знають...
- Відповіла Леся Клименту.

На зелено-темному килимі грайливим колоритом і райдужжям барв розкинулись польові квіти.

- Лесю, подивись, довкола тебе таке чудове довкілля, - промовив Климент Квітка.

Дві душі нескорені, від щастя, були раді у ньому заховатися, втекти, загубитися. Для них хотілося б, щоб їх думки понеслися вільно на крилах вітерця, ген далеко, понад пшеничні поля, великі ліси, зелені луки, укриті білими лілеями плеса замріяних ставків і річок на Поліссі.

Вони довкола себе бачили чудову українську природу, духмяне цвітіння синіх волошок, що п'янило і надихало їх до життя і кохання. Зриваючи квіти, Леся пригортала і голубила їх ніжні, м'які, мов оксамит, пелюстки.

«... Чудові ви обидві - ти і квітка...» - промовив Климент.

Леся Українка любила плести віночки із різних польових квітів, та найбільше любила волошки. Вона не могла забути, пригадуючи зелену Буковину, ті чарівні вечори і ночі, коли вона пускала вінки за водою, любивалась високими полонинами, де співала сопілка і плакали трембіти.

Леся написала в альбомі Анні Москві на згадку такі слова: «В інші гори я долину, але спогад не покину по зеленій Буковині, по привітній господині...» (21.07.1901 р.).

Вона часто залишалась у глибокій задумі. У Лесі визрівали думки, які закладалися густими рядками в її пам'яті, створюючи прекрасну поезію. А ще вона залюбки співала українські пісні.

Одну з них - «Ой, не шуми буйним листом» записав від неї студент - М.Харжевський. З того часу названа пісня стала популярною на заході України. Климент Квітка занотував тоді з голосу Івана Франка 32 народні пісні, серед них - «Жалі мої, жалі», «Ой гук, мати гук», «Ой ходить Іван понад Дунай» та інші.

Поетичні твори Лесі Українки випромінюють незнищений організм, вони захоплюють вірою у життя, перетворюючи у місію активної особистості і оздоровлюють донині атмосферу життя українського народу.

Поезія Лесі Українки виповнена глибоким оптимізмом,

активним ставленням до життя, додає наснаги і окрилює. Молодь залюбки вивчала і вивчає на пам'ять Лесин вірш «Без надії сподіваюсь!»:

*«Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні.
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!»*

У Лесі Українки був час не лише напруженої праці, а й крила злетів і буйних надій. Це одночасно і роки страждань, коли горить серце і хочеться «... так заридати, щоб зорі почули...». Життя молодій дівчині, часто прикутої до ліжка, було позбавлене звичайних людських радощів, тяглися роки безперервного лікування у Криму і Одесі, Бессарабії і Болгарії, у Німеччині й Італії, в Єгипті і Грузії. Перебувала на лікуванні поетеса і на Гуцульщині в Карпатах на зеленій Буковині. Зустрічалася з О.Кобилянською, І.Франком, з відомим фольклористом В.Гнатюком та іншими діячами літератури і культури.

У Буркуті серед чарівної природи Карпатських гір Леся Українка не тільки лікувалася, але й багато читала, працювала над творами, в яких вона висловила не лише своє захоплення Карпатами, але й мрії про майбуття України.

Любила Леся Українка своє місце народження Новоград-Волинський, називаючи його «прекрасною колискою своїх страждань». Любила вона Волинь, як милий куточок рідного краю, як спогади дитинства і юності, як місце, де вперше пізнала красу рідної природи України, життя народу і його визвольні прагнення, де припала вустами до невичерпного джерела уснопоетичної творчості і чудової української мови. Вона не могла забути край блакитних озер і лісових пуш. Край казкової поліської природи і дзвінкої пісні, край, що був тим цілющим джерелом, з якого славетна поетеса черпала свою творчу наснагу.

*«Переді мною килими чудові Натура стеле - темнії луги,
Славути красної бори соснові,
І Случі рідної веселі береги».*

Після лікування у Славуті Леся Українка завітала до

рідного брата батька Григорія Антоновича Косача, який жив у Полонному.

У листах і архівних матеріалах Косачів є чимало згадок про Полонне і про перебування там сім'ї Косачів. Дослідникам подорожей поетеси пощастило записати спогади старожилів про перебування Лесі Українки в Полонному. У 1967 році довгожителька Марія Степанівна Костецька (1882 року народження) розповіла, як особисто познайомилася з Лесею Українкою: «Коли я бачила Лесю, мені було 10 років, Лесі було близько 12-ти років. Вона була така велична і разом з тим привітна, лише худорлява. Русяве волосся зачесане догори... Вона гарно співала і, будучи серед селян, вільно долучалася до співу...».

Леся Українка відвідувала Славугу в 1904 році, будучи на лікуванні. Дослідники встановили, що, мандруючи, поетеса проїжджала через станції Рівне, Здолбунів, Славута, Шепетівка. Рейковий шлях за Шепетівкою перетинав річку Цвітоха, праву притоку річки Горинь, і входив у Славутські ліси, що тягнулися з обох боків залізниці.

Сьогодні Славута - один із районних центрів Хмельницької області, а за часів Лесі Українки було невеличким містечком. З любов'ю змалювала поетеса Подільські землі:

*«Красо України, Поділля!
Розкинулось мило, недбало!
Здається, що зроду недоля,
Що горе тебе не знавало».*

Творчість Лесі Українки була популярною у наших краях ще за її життя. Свідченням цього є телеграми співчуття з приводу смерті поетеси в 1913 році від учителів Поділля, від селян Подільської губернії. Подоляни намагаються зберегти все, пов'язане з іменем Лесі Українки: картини, книги, документи, фотознімки, листи, меблі тих часів. Усе це знаходиться у музеях України.

Ми живемо поруч з тими місцями, де жила і творила геніальна дочка українського народу - Леся Українка. Вона щиро захоплювалась красою Поділля і всією Україною.

Вчімося і ми бачити все світле, мудре і прекрасне. Зберігаймо красу рідного краю для наступних поколінь нашої держави.

За коротке життя Леся Українка щедро подарувала у спадок людству геніальність писання. Вона виявила творче обдарування у багатьох різновидах літературної праці - поезії, драматургії, перекладах і фольклористиці, літературній критиці і публіцистиці. Залишила нам 269 оригінальних поезій, 13 поем, 18 драматичних творів, 140 перекладів поезій із зарубіжної літератури, 30 прозових творів, 15 літературознавчих та публіцистичних статей. Увібрані в своє життя і творчість значні надбання свого народу і народів світу, поєднавши в собі мужність філософа і хист художника-майстра, далекоглядність політика і ніжність лірика - поета, жінки, збагатила українську класику перекладами кращих зарубіжних письменників.

Через роки творчого горіння, ідейної боротьби і життєвих випробувань поетеса пройшла з гордо піднятою головою. Її не зламали ні переслідування царизму, ні важка хвороба, ні матеріальні нестатки. Своєю самовідданою титанічною творчою працею Леся Українка виборола право на безсмертя. Силою свого щедрого серця, силою своєї неприборканої волі, повна дивовижної мужності і віри в майбутнє щастя свого рідного народу вона стала Лесею Українкою.

Її ім'я особливо дороге нам, творчим особистостям, а також усьому українському народу. Її ім'я уявило міста, села, райони, обласні центри та заклади культури і освіти.

Місто Новоград-Волинський є батьківщиною Великого Генія. Її іменем названо місцеву газету «Лесин край», вулицю, гімназію, бібліотеку, майдан, на якому споруджено 1987 року величний пам'ятник, функціонує літературно-меморіальний музей. За традицією, щорічно проводять міжнародне свято літератури і мистецтв «Лесині джерела», яке проходить не за вказівкою з гори, а за покликом душі людей, щоб віддати шану тій, яка зростала в тиші лісів і віддала народові свій вічний спів та залишилася Незламна, Ніжна, Горда і Ласкава. Її ім'я стало символом української і світової культури на всі прийдешні часи всього світу.

«На сповідь до Лесі»

Давно вже лютий перейшов у березень.
І сонечком постукав у моє вікно,
Твоє дитинство пролягло в моєму серці –
То, мабуть, Богом так дано.
Іду до тебе я на сповідь.
З дитячих літ, давно іду,
Любов несучи тобі від народу,
Твоєю сповіддю сьогодні я живу.
Лесю, образ твій у слові говорить,
Погляд твій в душах щемить,
Мова твоя, мов волошки в віночку,
Україні народом врочисто звучить.
Мудрість твоя у слові художнім
Незламна, великій духовній красі,
Муза твоя, як Мавка в лісочку,
Пісня твоя у сопілці дзвенить.
Лесю, із пам'яті людської не зітреться,
І образ твій я виношу в собі.
Твою любов до України я плекаю у серці,
Багато літ я житиму тобі.
Ти геніальна дочка України
З'єднала наші душі і серця,
Ми будемо твоєму слову вірні,
Народ вести, крокуючи у майбуття.

2016 р.

Ганна Митюк

Ганна Митюк (Красноход) народилася 22.12.1969р. на Чемеровеччині, Хмельницької області.

Закінчила Хмельницьке педагогічне училище (нині Гуманітарно – педагогічна академія), згодом – закінчила Київський Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Працює педагогом у Нетішинському НВК.

Вірші писала з дитинства. Друкувалась у різних виданнях.

Ганна Митюк – автор сценарію багатьох вечорів, презентацій. У її доробку є пісні, дитяча п'єса, сценарії освітянських заходів. Із 2000 року є незмінним секретарем літературного об'єднання «Натхнення», що діє при Центральній бібліотеці міста Нетішина.

Співавтор колективного збірника для дітей «В перший клас ідуть зайчата» (2008), колективних альманахів «Обереги рідної землі» (2007), «Нетішинських талантів дивоцвіт» (2007), (2008), «Берегиня» (2014), «Барви рідної землі» (2015), «Енциклопедія сучасної літератури» (2016), українсько – канадського альманаха «Крила» (2017).

Автор поетичних збірок: «Мить натхнення» (1999); віршів для дітей «Математика у Лісовій школі» (2004); «Струни душі» (2008); «На долоні світу» (2017).

Ода Нетішину

Найкраще місто – це Нетішин наш,
(Для когось – після Львова і столиці!)
Тут стильно і сучасно, все для нас,
Привітні люди. Тільки посміхніться!
А наше місто – гарне для життя:
Громада зацікавлена, активна,
Упевнено прямує в майбуття,
І бачимо найближчу перспективу!
Нетішин – місто сили і краси,
Романтиків – окрилених, відкритих.
Зростає місто із роси й води,
Тут перспективно і цікаво жити!
Дитячий гомін, затишок, комфорт...
Квітучі клумби, скрізь охайно, чисто.
В повазі пісня, музика і спорт,
Це те, що прикрашає наше місто!
Нетішин – місто юне, молоде,
Хоч має вже традиції незмінні.
Воно невпинно шириться, росте,
А разом з ним щасливі покоління!
Із мрій завзятих, райдужних ідей,
З проекту, що здавався нереальним...
Нетішин – наче справжній Прометей,
Крокує світом містом ідеальним!

***

З роками більш виважую рядки –
без почуттів писати – неможливо.
Біжить до Поетичної ріки
малих струмків навала гуркітлива.
І більшість з них замулюють ріку,
(не всі вони з глибин джерельночистих).
Не йди, струмочку, до великих рік,
розлийся в травах росяним намистом.
І лиш коли відчуєш глибину,

і станеш повноводним до нестриму,
зволож довкруг похнюплена траву,
знайди шляхи мелодіям і римам.
Хай першою дізнається земля
про тасмниці і твої секрети.
Радій, що ти вливаєшся в моря,
звелич траву, виспівуй їй сонети!

***

Земля оновилаь розкішним дошем.
Струмок по асфальту бурхливо заврунив.
Натхненна весна, під зеленим плащем,
мажорний акорд підбирає на струнах.
Мелодія вітру велично звучить,
немов урочиста органна сюїта.
Уже до фіналу одна тільки мить...
...Веселка салютом розквітла над світом...

***

Колись цей двір, напевне, стане пустокою.
Колись цей сад піде у забуття,
і я, сховавши кучері під хусткою,
лічитиму останні дні життя...
Відходять люди, що були нам близькими.
І пусто так, і боляче звикати...
Вже рідко рід збереться над колискою,
частіше – в путь останню проводжати...
Примхлива доле, як із цим змиритися,
що все колись піде у небуття?!
На цьому світі – не дано нажитися,
лише відчути, що таке життя...

***

Уже повітря дихає весною,
і вітер теплим, лагіднішим став.
Срібноголосо манить за собою
дзвінок пташиних трепетних октав.

Цвіте весна, і я цвіту із нею,
душа, мов чисті роси світанкові.
Так хочеться злетіти над землею
і людям всім освідчитись в любові.

***

Не бійся помилятися,
твори!
Хай не бентежать
сумніви туманом.
Усе важливе
бачиться згори
лише тоді,
коли прийде світанок!

***

Коли прямуєш до мети,
то не зважаєш на погоду.
Відкрий душі нові світи,
отримай радість в нагороду!

***

Навчись приймати всіх, як є –
когось змінити – нереально.
І досвід стверджує своє:
що не буває ідеальних!
Не помічай чужих провин,
у тебе їх також багато,
не кожен досягне вершин,
і не усім вершина рада.
Стрімкі шпилі – не для усіх!
Когось зупинять полонини.
Людей засуджувати – гріх!
В твоїй душі – усі вершини!

***

У відчаю –
хитка межа,
думки спонтанні
і нервові,
що крають серце –
без ножа...
...А порятунок –
в ніжнім слові!

Трагедія епохи

Дитячий сміх, немов рушій життя,
лунає рідко, став поодиноким.
Моє село прямує в небуття:
все більше душ ідуть на вічний спокій...

У заростях – багато солов'їв,
і радісно кульбабки салютують.
Біля давно покинутих дворів
так відчайдушно яблуні квітують...

Трагедія епохи і століть:
Невідворотність забуття печальна...
Допоки хата у садку стоїть,
йдуть щовесни дерева на вінчання...

***

Мої думки мандрують часто там,
де сад зелений і криничка в лузі,
де жайворон виспіває житам
і лялька посміхнулась кукурудзі.
Де люди щиро скажуть „Добрий день”,
зустрінуть, усміхнуться, привітають,
а солов'ї утнуть таких пісень,
що більш ніде у світі їх не знають.
Простори випромінюють тепло:

квітує гречка, розкошують бджоли...
Спокійно там і затишно було,
І більше так не буде вже ніколи.
Душе моя, ти там, де отчий край.
В думках і мріях я постійно лину,
туди, де теплий дощ і водограй,
в садах черешні, яблуні, калина...
Усе, що бачу у найкращих снах, -
таке дитинне, миле та яскраве.
Мій рідний край, оспіваний в піснях,
моя маленька сонячна держава!

***

Самотності! Нам боязко з тобою
і сумно у нестерпно тихій млі.
А вечір озивається струною,
і шле проміння місячне землі.
І світять зорі втомлено і скупю,
у травах свіжий вітер шарудить...
Моя самотність знову брови супить –
лиш їй відомо, як мені болить.
Цей теплий вечір й місячне світіння
далеких спогадів розмотують сувій,
і мерехтять дерев незграбні тіні,
гілками доторкаючись до мрій.
Сьогодні в мене заночує вечір.
І перед тим, як тихо задрімає,
обійме мрію за тремтливі плечі
і спогади у сни перемотає.

* * *

Коли ми із дитинства в юність вийшли,
розквітли пишно кучеряві вишні,
встеляли нам дорогу пелюстками,
щоб ми ішли вишневими стежками.
Всміхалась юність сонячна та світла,
і гріла серце вишенька розквітла,
і все навкруг здавалось неповторним,
дарма, що взимку віти чорні.
Весна прийде – і вишенька розквітне –
така зваблива, ніжна і тендітна...
І мить цвітіння серцю нагадає:
Весна не тільки в юності буває!

***

З вершин років
засуджувати легко
і голос свій, і спів,
і помилки далекі.
У суєті і буднях,
у круговерті літ,
здається, все ще буде
омріяний політ.
Та погляд з висоти
З прихильності неначе,
накаже далі йти
і вірити в удачу.
І ти підеш вперед,
бо досвід – це мірило.
Багаж твоїх років
це, безперечно, сила.
Нехай не судить час
безлико і стандартно.
Життя цвіте для нас:
красиво жити – варто!

***

У всьому міра, чіткість, лад:
це настроєвий листопад,
з душі спадає одяг – втома,
життя розмірене удома.
Все має місце вже давно,
за кадром кадр, як у кіно.
Сьогодні ж березень. Не знаю,
чи я знаходжу, чи втрачаю.
Сумую знову, чи радію,
чи підкоряюсь безнадійно...
Вдивляючись в обличчя долі,
крокую по життєвім полі.

***

На крилах гармонії
вечір спливає...
Пташина симфонія
день проводить.
Відбувся. У праці,
у клопотах, мрії...
Промінчики вранці –
це нові надії.
Затулить хмаринка
сонце собою...
Пора відпочинку
і тиші святої...

***

Ти не лякайся бурі,
коли квітують вишні.
В дні радісні й похмурі
нас Ангел не залишить.
Хоч встеляться дороги
сльозами – пелюстками,
молися щиро Богу
смиреними словами...

Всьому свій час на світі –
і бурі, й урагану...
Умій всьому радіти
і віддавати шану .

***

На долонях світу –
свій відрізок часу:
кожному створінню
вділено по разу.
Кожен залишає
спогад після себе:
матеріальні статки,
чи високе небо.
На долонях світу
дві незмінні дати,
хто заслужить літо,
нам про це не знати...
Всесвіту відкриті
помисли і дії,
і, якщо хороші,
ми – не безнадійні!

***

Ти носиш Всесвіт у руках,
творець життя і долі.
Чому ж не можеш наче птах,
літати над безмежним полем?!
Земля – зупинка тимчасова,
тож так живи на цьому світі,
щоб серце, сповнене любові,
змогло колись увись злетіти.

Час самотності

В благословенний час самотності
приходить Муза в світлій тиші,
тоді найбільше в світі хочеться
писати незвичайні вірші.
Такі, що довго грілись в помислах,
зчиняли буревій і шквал,
чекали доленосний промисел,
перш ніж з'явитись на загал.
В благословенний час самотності
я заварю з жасмином чаю,
мені найбільше зараз хочеться
писати вірші незвичайні.

Наболіле

Втомились люди від війни,
всі прагнуть миру в Україні.
Чоловіки, батьки, сини –
Стовпи держави і родини.
Чому? За що нам ця АТО?
І стільки горя і розрухи?
Не відповість уже ніхто
за втрати, біль, нелюдські муки...
Із кожним днем все більше втрат,
все більше доль на роздоріжжі...
Навалу стримує Солдат,
а хтось веде торги на біржі.
Ще хтось гуляє досхочу.
У когось – каша, в когось – суші...
Молитву, Господи, почуй,
і порятуй невинні душі...

Осягнути величне

Слова, що вирвались у світ,
уже у дії.
Тож розпізнай в тумані літ
свої надії.
Не все, що справдилось колись –
омана.
Тісніш до мене притулись,
кохана.
Не забувай, що всі думки пророчі.
Частіше дякуй за роки –
щоночі.
І хай усе, що не збулось,
нас кличе.
Нам осягнути довелось
величне!

***

Твори молитву – оберіг,
допоки серце б'ється.
У вічнім хаосі доріг
нехай усе вдається.
Найважче – розшукати шлях,
обрати власну стежку,
не заблукати у світах,
з собою бути – чесним!

Як зникає час

Засяду знову в Інтернеті,
і не тому, що день невдалий,
тому, що є хтось на планеті,
кому підтримки бракувало.
Комусь мої думки цікаві,
хтось коментує, ставить «клас»,
Оцінки – щирі і лукаві...
...Ось так зникає вільний час...

***

Ми зустрілись поглядом раптово,
потонувши в глибині очей,
так і не промовили ні слова –
просто зрозуміли: ЦЯ і ЦЕЙ.
Погляд твій здивований і милий,
серце стільки років зігрива...
додає натхнення, віри, сили...
І навіщо нам якісь слова?

***

Поезіє! Не залишай мене,
крізь сніговії я іду до тебе,
бо юність швидкоплинно промайне,
а ти залишишся, мов сонечко у небі.
Залишишся світити з вишини –
велична, недоторкана, сяйлива.
Зернинами у серці проросли
твої слова, поглянь: вже зріє нива.
Поезіє! Благослови мій шлях.
Хай буде все: і радощі, і смуток...
Чого не доспіваю у піснях -
дай іншому глибинно осягнути.

Микола Радиця

Микола Миколайович Радиця народився 11 жовтня 1956 р. в селі Дзвінки Білогірського району Хмельницької області.

У 1983 році закінчив з відзнакою і двома авторськими винаходами Український інститут інженерів водного господарства гідротехнічного факультету за спеціальністю інженер-гідротехнік.

У 2004 році здобув другу вищу освіту за спеціальністю економіка підприємства в Українському Державному університеті водного господарства та природокористування.

З 1989 року і по цей час – директор Нетішинського відокремленого підрозділу колективного сільськогосподарського підприємства «Тепличний комбінат».

Вірші пише зі шкільних років. Перші публікації вийшли у 1973 році в місцевій пресі. Вірші публікувалися в міській газеті «Нетішинський вісник», славуцькій районній газеті «Трудівник Полісся», всеукраїнській газеті «Гарний настрій», а також у кварталнику «Буковинський журнал». У 2015 році поезія Миколи Радиці була надрукована у колективній збірці поезії, прози та пісень «Я серцем ненароком відболю», в літературно-художньому виданні «Самоцвіти України», презентація якої відбулась у Новоград - Волинському музеї Лесі Українки, збірці інтимної лірики «Трояндовий попіл» та «Енциклопедія сучасної літератури» (2016). «Світле мереживо надії» сучасна поезія (2017).

Перша поетична книга «На кресалах життя» (2016р.).

Член літературного об'єднання «Натхнення».

У 2016 році нагороджений медаллю “За жертвовність і любов до України” за підписом патріарха Київського і всієї Руси - України Філарета.

Микола Миколайович продовжує працювати та віддаватися літературному слову наповно. Він пише: «Моя поезія - це безмежна річка, в якій злилися любов, біль, надії, душевні переживання та тонке відчуття природи».

Я жити хочу за законом Божим

Боюсь пустих прожитих літ,
Щоби душа не стала каменюкою,
І серце не скував холодний лід,
І віра у життя не вкрилася багнукою.

Життя свого гортаю сторінки,
Хоча би щось на них би залишити,
І ті, що прийдуть після нас в віки...
Хотіли так як ми, побільше жити.

Я не прошу у долі повороту,
Я з цим живу, сміюсь і навіть плачу,
Знаходжу в болях праведную ноту
Й за це собі та іншим я віддячу.

Я жити хочу за законом Божим,
Писати вірші і співають пісні,
Не бути у житті лише проходим,
Коли душа клекоче так в мені.
02.12.2011р.

***

А я свою перемолю всю долю,
З невіри й відчаю знайду стежки.
В душі позбудуся страшного болю,
Щоби знайти свої невисохлі трунки.

Я дощ в упряжку постараюсь взяти,
І хмелем диким разом прорости.
І замість меду – ожину більш не брати,

Щоб в роті не відчути такої гіркоти.

В бездонні ночі я заховаюсь в Тебе,
Щоб за Тобою по ночах ходити.
Без їжі... без води...лише для себе,
Тобою дихати, кохати, жити...

Зірву до краплі кетяги калини,
Хмільний коньяка розділю на двох,
Немов морзянка стугонять судини,
І нам простить, що ми зробили, – Бог.
12.08.2016р.

Ми – українці, це знамення Боже!

Якби ж мені навчитися мовчати,
Не мав би стільки лиха я.
І серце не змогло б сичати
На устрій цей й самого «короля».

Я просто був би тушкою німою,
Із себе не зганяв би комарі.
І їх бенкет із кровлею людською
Продовжувався б зранку до зорі.

Та я таким себе бодай не бачу,
І людський рід – не кусень м'яса.
На їх удар завжди знайдемо здачу,
Бо ж ми не є холуйська раса.

Ми – українці, це знамення Боже!
І вільний дух нікому не здолати,
І час прийде, і слово своє скаже,
Бо ж народила нас Україна - мати.
24.09.2012 р.

***

Проснись, народе
Проснись, народе...
Нелюд бенкетує,
Грабує нашу віру,
Охолоджує серця.
Майбутнього немає –
Візьміть у руки ліру,
Бо ж пращури не простять
Такого ось кінця.
Боролися за волю
Пройдешні покоління,
Скропили кров'ю землю
Для нашого буття.
І не боялись смерті
І вічного гоніння,
Бо знали, що на волі
Щасливе лиш життя.
І на Україні милій
Жием і маєм жити
У заповіді Батька,
У Лесиних думках.
І зберігати віру
І неньку так любити,
Щоб нелюд схаменувся
І потонув в гріхах.
20.02.2016 р.

***

Я не турбуюся роками,
Скільки прожив - то все моє.
З дитинства лісі з берегами
Зозуля до сих пір кує.

Що дав життю... того не знаю
Напевно, повністю себе.
Я загорівсь і ще палаю,
Хоча зима в вісках мете.

Залишить хочу гарні вчинки,
І шарм весни своїх років.
І ніжний спів моєї скрипки,
І пам'ять пращурів й дідів.

Я не турбуюся роками,
Скільки прожив - то все моє...
З моїх ставків уже сітками
Онуки ловлять все своє.
23.01.2017 р.

***

Задивляюсь на ключ журавлів,
Бо я в осені болі посіяв.
Я тобою до дна відболів,
Всю надію вітрами розвіяв.

Відболів я пройдешні думки,
Падав в ніч і просився в знемоги.
Десь ламали мене помилки,
І постійно шукали тривоги.

Лиш сльозу на очах залишив.
Висихати, як туга, не хоче.
Я в дорогах твоїх не пожив,
А з душі ти ідеш неохоче.

Задивляюсь на ключ журавлів,
Бо я в осені болі посіяв.
Я тобою до дна відболів,
Всю надію вітрами розвіяв.
24.04.2017 р.

***

Я підставляю
Руки для біди,
Щоб не пустити
В душу окаянну,
Щоб в болі
Не зрослись її сліди
І смутки не спекли
В жертовну рану.

Я підставляю
Щоки для добра,
І для краси,
Весняних первоцвітів.
Листок душі
Щасливого пера,
Думок Долин
З росюю квітів.

Я підставляю
Серце для кохання,
Для спалаху свічі –
Миттевість блискавиці.
Щоби сповна
Із вечора й до рання
Меди лились
В волошках по пшениці.

Я підставляю душу в пересуд,
Без цього праведність
І вічність не буває.
Стежками Ангелів
Вселенський Суд
Вузлик прожитого
Лиш в вічність забирає.
23.04.2017 р.

***

Чому дивлюся я на тебе
Й не бачу твого я лица.
Мене кохати більш не треба.
Бездонна ніч... нема кінця.

За руку ти мене не візьмеш,
Щоб не дізнався в чому річ.
Спокійно ти мене залишиш,
Не чуєш ти, як плаче ніч.
Чому дивлюся я на тебе,
Щоби згадати я змогла,
Як ти не чув... кричало небо:
- Я ще кохаю, я жива!..
Закрились двері... Морок в хаті.
Згортає душу пустота.
І я стою лише в халаті.
Ти той, що був... Я вже не та...
09.02.2017 р.

***

Як тебе, я нікого
До сих пір не кохав.
Я у юності там
Залишився з тобою.
На стежинах життя
Тебе все чекав,
А ти не прийшла,
Не зустрілась зі мною.
Я у кожну весну,
Коли марево квітів,
Табуни журавлів,
Посилаю до тебе.
Де березовий сік
П'ють мурахи, як діти,
Там тебе залишив,
Як чесноту для себе.

Вип'ю осінь свою
І на роки все спишу.
У дитинства хатину
Я навшпиньках зайду.
І в колисці батьків
Себе поколишу.
Біля твого вікна
Я в коханні засну.
Як тебе, я нікого
До сих пір не кохав.
Повернутись у юність
Немає вже сили.
Вітер очі сушив
І волосся гортав,
Як написані вірші,
Як прочитані книги.
2.02.2017 р.

***

Перепишу я долю на склі,
Поки роси на вікнах буяють,
Поки щастя я бачу в тобі,
І граки на ріллю не сідають.

Поки музика десь за горами
Гладить труби лісної трембіти,
То на покуті тут, з рушниками,
Маєш в хаті моїй ти сидіти.

І в дощах, і у бурях я буду
Громовицю руками тримати,
Квітку папороті знайду облуду,
Щоб тебе разом з нею кохати.
14.03.2017 р.

***

Летять із осені жнива,
Листки з черешні мармурові.
Твої не сказані слова
Десь зачепились на тополі.

Без них є смуток на душі
Та й з ними сонця не багато,
Горять калинові кущі,
І на душі чомусь не свято.

В останню подорож свою
Павук збирає павутиння,
Останній вечір і зорю
Я зігриваю у обіймах.

Твої слова, немов відлуння,
Від скам'янілої душі.
Збирає втому мовчки клуня,
І плачуть з холодом дощі.
24.03.2017 р.

***

Твоєю я любов'ю відболів,
Сподівання по вітру розвіяв.
Та тільки з серця не зумів
Коріння вирвать, що посіяв.

Я не зумів щасливим бути,
Коли тебе немає поруч.
Я не зумів тебе забути,
Коли в душі стискає обруч.

Я не зумів тобі весну
За руку відвести до літа,
Тому я осінь все пасу,
Що в холод думкою одіта.

Тому я чую тільки стогін
І біль залишена до ранку,
Де осінь плаче в унісоні,
Сльозу вимочує в фіранку.
12.03.2017 р.

***

Кагорта наших днів
Запутана в минуле:
Від пращурів пісень,
До музики душі.
При зміні поколінь
Ми маєм спільне поле,
Де батька заповіт –
Не різати межі.

У лузі при дорозі
Залишити калину,
Над вбитими війною
Схилити голови.
І для єднання разом
Зростити нам дитину,
Щоб не ділили навіл
Країну вороги.
16.02.2017 р.

***

Плач на небі вилитих дощів,
Серед неба - гуркотіння грому.
Лиш дерева голі, без плащів,
Від прохолоди падають у кому.

Чорні хмари, небо, як сліпе.
В котрий день немає і просвіту.
За фіранками все дощ іде і йде,
Вітер зазива сумну сюїту.

Десь тривога душу обпікає,
Захопивши серце у лещата
Осінь зиму вже свою чекає
І збирає біля пнів опята.
22.05.2017 р.

***

Де прірва, урвище, крутіж
Згинає долю, як лозину,
Де чорний Ангел і рубіж
Гойда на лезі мертвої днину.

Де грішник підвісом своїм
Спиває ладан між свічками
Й чекає прощення, як дим,
Що зачепився між роками.
Де гупіт ціпа по стерні
Нічого майже не рішає,
А ти чіпляйся хоча й в багні,
Надія волю визволяє.
Ти ніби дерево - скрипи,
Але зламатись і не думай.
Країна плаче - допоможи,
Прохання пращурів послухай.
01.03.2017 р.

***

Проснися, Земле,
Палають шини.
Ти інша вже,
Ти вже не та.
Та у могил
Збагачуй сили,
Бо вдруге
Розіп'ють Христа.

Проснися, Земле,
Від болі, грому,
Від сліз
Приходить сліпота.
Сидіть не можна
В теплім домі,
Бо вдруге
Розіпнуть Христа.

Проснися, Земле,
Сини страждають
Страшенна мить –
Це пустота...
Останні сили
Зібратись мають,
Бо вдруге
Розіпнуть Христа.
4.01.2017 р.

***

Пробачте, дитинство,
І перші дороги.
Пробач ти, хатино,
Де я народивсь.
Пробачте залишені
Хатні пороги,
Пробачте батьки,
Що без Вас залишивсь.
Пробач все залишене:
Пліт і хатина,
Садок біля хати,
Черешні смачні.
Немає нікого
Тепер частувати,
Тепер потопайте
В густій бузині.
Пробачте і люди,

Кого, може, скривдив.
Як мало залишилось
Вас у селі...
Були ми малі...
І я поводири
Корів в табуні
На святій цій землі.
15.08.2016 р.

***

Міліє ніч.
У барабанах вітер.
Безсоння у тернисті
Ховається круги.
Покинута п'ятьма,
Немовби світер,
Закрила від очей
Осінні береги.

У сивині сорочки
Купаються події,
Клекочуть лихоліттям
Несходженні стежки.
Не знаю ще куди
Ведуть мене надії,
Та на помості часу
З'явилися дірки.

Лягає під ногами
Десь зашкарубла осінь.
Останні каплі літа
Торгуються в зими.
Ожинові колючки
Заплуталися в корінь.
З Небес знімає осінь
Зимові килими.
28.09.2016 р.

***

І плесо світанкове
Втопилося в тумани,
І зайчики від сонця
Вчепились на лиці.
А подорожник - лікар
Все гоїть серця рани,
Замазує затишком,
Що дарять криниці.
В долині бачу болі,
Що були і настануть.
У джерельці - надію,
Що дарує нам земля.
У сумі - снігопади,
Що по весні розтануть.
В майбутньому - хлібину,
На покуті - снопа.
31.01.2017 р.

***

Зі снігом дощ
У спину гонить зиму.
Утома холодів
Збивається у кригу,
Фальшиво – награну
Зима втрачає силу,
Бо ж календар приніс
Весни початок плину.

Так зболена Земля
Чекає у пробуду,
Безжально заморожені
Дерева по садах.
Прокинувсь черемош,
Чекає свою руту,
Щоб провесень весни
Рознісся по горах.

Невже зима минає,
І за спиною - холод.
Кохання роздягає
Простуджені серця,
І жайвір заспівати,
Напевне, має привід,
Й побачим чудо – силу
Ми нашого Творця.
21.02. 2017 р.

***

Життя, ти не викреслюй пам'ять і любов,
Ти думку юності не заганяй в закуття,
Ти в снах моїх не залишаєш знов
Шпариночку надій опавшого жолуддя.

Життя, не забирай у мене слово,
Мое перо й шматочок дивосвіту.
У чистім полі я ще зіграю в поло,
На шахматній дошці я вирвусь із гамбіту.

Життя, я написати ще не встиг,
Який щасливий був і маю бути далі,
І як онуки топчуть мій поріг,
Хоча сніги вирують часто талі.

Життя, ти вибач за всі мої гріхи,
Багато що зробив, напевно, не по госту.
За все тобі я вдячний, як завжди,
А в Бога попрошу я прощення і посту.
19. 01.2017 р.

***

Прожить життя –
Не просто пережити
А в цьому щось
Згубити і знайти,
Щось втратити,
А дещо відродити.
Кудись прийти,
А звідкись і піти.

Прожить життя,
Вгамовуючи зливи.
По споришу сліди
Залишити стежками
Для затишку душі
Хворіти, жити,
Вплітаючись в віки –
Гордитися роками.

Прожить життя –
З дороги не зійти.
І стати на коліна
Деколи і гоже.
В загублених дощах
Себе знайти,
Покаятись в гріхах
Перед тобою, Боже.
10.01.2017 р.

***

А тумани лягають
На землю і плачуть,
І дощі розмивають
Вчорашні сліди.
В комишових затворах
Качки тихо крячуть,
Щоб на себе ніяк
Не накликать біди.

Хлюпне десь в очереті
Карась - лиходійник.
Хвильки кола розносять
По заснувшій воді.
Притаїлась в траві
Сіра цапля - розбійник
І чатує жабів
На вечерю собі.

Грім розколе задуху,
Що за день накопилась.
Вітер вчепиться в груди
В потаємних кутках.
Мама знову мені
Цієї ночі наснилась
І за руку водила
По дитячих стежках.
26.01.2017 р.

Микола Руцький

Руцький Микола Миколайович - поет, письменник, дослідник УПА, громадський діяч краю.

Народився 28 березня 1961 року в с. Ільпибоки Млинівського (нині Демидівського) району на Рівненщині. Закінчив українське відділення філологічного факультету Львівського державного університету імені І.Франка.

Працював педагогом, кореспондентом промислового відділу Славутської газети «Трудівник Полісся», науковим співробітником Острозького історико - культурного музею-заповідника, редактором приватного видавничого центру фірми «Надія», режисером телекомпанії «Руна», заступником редактора міської газети «Нетішинський вісник». Нині - головний спеціаліст управління з питань цивільного захисту населення виконавчого комітету міської ради.

Громадсько-політичний діяч. Один із лідерів та засновників Народного Руху на Славутчині. Незмінний голова Нетішинської міської організації НРУ.

Обирався депутатом Нетішинської міської та Хмельницької обласної Рад народних депутатів 21 скликання.

Друкувався у республіканському молодіжному літературному альманасі «Вітрила» (1988, 1989pp.); у Хмельницькій антології «Сто поезій ста поетів» (1992 р.), журналі «Дзвін» у рубриці «Вірші наших читачів» (1992 р.); у наукових краєзнавчих збірниках «Житомир в історії Волині та України» (1994 р.) та «Велика Волинь» (1994 р.). А історична розвідка «Останній бій художника УПА Ніла Хасевича» вийшла у 1996 році в книзі австралійського письменника українського походження Юрія Борця (Ю.М. Пашківського) «Шляхами лицарів ідеї і чину».

Друкувався також у періодиці Рівненщини та Хмельниччини.

Перша поетична збірка «Куди ідеш» (1990 р.). Окрім цього, вийшли з друку книжки «Музика самотнього серця»: поезія і проза (1992 р.); переклад з російської оповідань для дітей «Радість»; «Хмельниччина» Анатолія Камелева (1993 р.); «На переломі» літопис національно-демократичного руху Славутчини (1993 р.); документальна художня повість „Коли ви вмирили, вам дзвони не грали» (1994 р.); документальна історична розповідь «Голгофа» (1996 р.); «Система»: поезія і проза (1998 р.); та пригодницька історична повість «Вертеп смерті» (2003 р.); історична повість «Вони виборювали волю України» (2009 р.); документальна повість - хроніка «Котел. З Гурбів до Славути. 1944 рік» (2011 р.).

Історичні розвідки Миколи Руцького з історії краю увійшли до збірок «Будівничі та нескорені» (2017р.), та «Нас не поставиш на коліна» (2017 р.), виданих Хмельницькою обласною організацією НСПУ.

Член Національної спілки письменників України, Асоціації Українських письменників та літературного об'єднання «Натхнення» при Нетішинській центральній міській бібліотеці.

Лауреат Хмельницької обласної премії імені Якова Гальчевського «За подвижництво у державотворенні» (1996 р.), за дослідницьку роботу в історії національно-визвольних рухів Волині та Поділля.

ЗРАДНИКИ (уривок з нової книги)

Друга половина квітня сорок п'ятого була теплою і з пишною зеленню. Весняне сонце пробивалось крізь розчинене вікно кабінету начальника Демидівського райвідділу НКГБ Тріфонов й щедро гріло його широкі плечі. Капітан підвівся із-за столу й прикрив отвір фіранкою. Була одинадцята година дня. Йому захотілося уже щось перекусити. Але в голові снували думки над новою директивою, яку нещодавно спустили «зверху» до райвідділів. А помислити було над чим. Оунівське підпілля знову активізувалося. Якщо ранньою весною сорок четвертого через численні арешти, мобілізацію в Червону армію та лави УПА районна організація ОУН тимчасово припинила свою роботу, то влітку сорок четвертого на її базі виникла Народно-визвольна революційна організація (НВРО). Про її завдання знав лише керівний склад районних та інших проводів. За доносами агентів Тріфонов довідався, що з січня сорок п'ятого ситуація різко змінилася. Призначене нове керівництво Служби безпеки надрайону почало активно переслідувати членів НВРО і знищувати їхні структури. Причина переслідування йому була невідома. «Швидше за все, - думав Тріфонов, – структура ОУН відродилася знову». А ворожнечею у таборі націоналістів вирішило скористатись керівництво обласного управління НКГБ.

Власне, директива гласила: «Застосувати такі гострі методи агентурно-оперативної роботи, як вербовка агентури із числа керівників оунівського підпілля з наступним створенням легендованих надрайонного, окружного, а згодом і обласного проводів ОУН». Перед створеними легендованими проводами ОУН ставилися три основні завдання: захопити в свої руки керівництво ОУН у районах і припинити їхню активну діяльність; перехопити канали зв'язку з вищими інстанціями підпілля та проникнути агентурі НКГБ у керівництво ОУН-УПА; внести розкладання

та замішання в середовище керівного складу і низових ланок ОУН-УПА.

Отже, капітану Трифонову було над чим поламати голову. Він запалив цигарку, поглядаючи на годинник. З хвилини на хвилину чекав оперативного працівника Олексія Чернова, перед яким поставив відповідальне завдання: вивчити становище в рядах оунівців. Власне, рядових агентів серед націоналістів вони мали. Але цього було недостатньо для поставлених завдань.

У двері постукали, й в кабінет протиснувся здоровань Чернов. Після короткого привітання той вмостився на стілець навпроти Трифонові і перейшов до справи:

-Агент «Загреба» поінформував мене вчора, що до жительки села Свищів Лукери Остап'юк часто навідується з лісу два сини, один з яких є комендантом підрайонної боївки СБ під псевдо «Дунай». Він із структур НВРО. Там у них точаться міжусобиці із відновленими структурами ОУН.Обидва вони не бажають надалі залишатися в підпіллі. Але й нам здаватися не хочуть.

«Загреба» каже, що брати висловлюють думку покінчити життя самогубством.

-Цікава інформація, - стрепенувся Трифонов, гасячи недопалок у блюдце, що служило йому за попільничку. –А що, як нам написати листа і передати його тому «Дунаю»? Якщо клюне, був би добрий козир у нас в руках. Посуди сам, він боїться і оунівців, і нас. Ті його дійсно можуть знищити, а ми гарантуватимемо йому з братом життя та, якщо перейдуть до нас на службу, хороші перспективи в майбутньому. Вони молоді, жити хочуть. Я думаю, погодяться. Тим більше, що й мати залишиться тут, а не поїде у Сибір.

Готуй, капітане, листа і доручи цю справу «Загребі». Тільки нехай він листа не передає прямо Лукері, а якимсь підкине, щоб не розсекретити себе передчасно. А до листа приписку: якщо сини дадуть відповідь, нехай мати залишить листа там-то й там. Ну не мені тебе вчити, - резюмував капітан.

Через тиждень на стіл начальника Демидівського відділу НКГБ Чернов поклав відповідь від Остап'юка-«Дуная». Той просить емгебіста зустрітися з ним 7 травня у хліві жительки села Свищів Марії Гордіук. Обережний «Дунай» порадив чекістам провести цю зустріч під прикриттям прочісування села військами гарнізону, аби не викликати зайвої підозри в оунівців. Також «Дунай» обумовив цю зустріч відповідним паролем.

-Недурний хлопець, - сказав Трифонов, перечитуючи листа з лісу, - передбачливий. Добре їх там вчать конспірації. Це нам на руку в подальших діях. А. головне, клюнув. Жити хочеться.

«Дунай» зустрівся з капітаном Черновим не сам. З ним був комендант СБ Дубнівського надрайону Андрій Максимович Синичук - «Грізний», який входив до складу надрайонного проводу НВРО. Вони розповіли чекісту, що мають боївку з восьми чоловік, озброєну автоматами, пістолетами та гранатами. Назвали також посади і псевда ряду керівників УПА й СБ ОУН на території округи, з якими мають зв'язки по націоналістичному підпіллі, зокрема заступника командира південної групи УПА Дмитра Казвана-«Черника», його заступника Миколу Гунька - «Тараса», коменданта СБ Дубнівського надрайону Олександра Панчука-«Мамая», заступника коменданта СБ надрайону Анатолія Маєвського-«Уліяна», підрайонних комендантів СБ – «Голуба», «Пташку» та інших.

Того ж дня «Грізний» та «Дунай» були завербовані емгебістами і отримали псевда, перший – «Микола». Другий – «Ворон». Вони отримали завдання переконати своїх боївкарів перейти на бік емгебістів для винищення націоналістичного підпілля, встановити зв'язок з надрайонними керівниками ОУН і СБ для їх захоплення або ліквідації. А також зміцнити зв'язки з підрайонними комендантами СБ та їхніми боївкарями з розрахунком використати частину з них втемну, а найбільш потрібних завербувати, оформивши їх відповідними зобов'язаннями перед органами НКГБ.

25 травня «Микола» вивів на вербовку підрайонного коменданта СБ НВРО Володимира Кліцького - «Чубатого». Він народився у 1921 році в селі Малево Демидівського району в сім'ї середняків. Закінчив сім класів школи й до війни та при німцях займався сільським господарством на своєму полі. «Чубатий» розповів демидівським егебістам, що у склад Демидівського районного проводу ОУН входить три підрайони, комендантами яких є Григорій Сліпчук - «Лихий», Кравчук - «Руслан» та Іван Сінчук - «Голуб». Також «Чубатий» розповів чекістам, що з січня сорок п'ятого відновлені структури ОУН і СБ почали переслідувати керівників НВРО.

- З допомогою своєї СБ та польової жандармерії УПА оунівці не лише знищують керівників НВРО. А й рядових членів, - додав Володимир Кліцький - «Чубатий».

Також він розповів, що в селі Красне Демидівського району у складі чотирьох чоловік знаходиться боївка СБ «Богдана», згадав про лоївку «Пташки», який носив ще псевдо «Ярема», розповів про боївку «Дуная», не знаючи, що той уже завербований більшовиками і носить псевдо «Ворон».

- Есбісти знищили ще в листопаді сорок четвертого відомих наших (мав на увазі членів НВРО) керівників. Серед них - командира з'єднання «Донбас» Матвія Токаря - «Босоту» («Юду») і «Тараса», як одного з керівників НВРО, а в лютому цього року командира куреня Андрія Трачука - «Бувалого» - «Ломоноса», - розповідав «Чубатий», - я знаю до двох десятків повстанців із цих куренів, які, боячись переслідування як з боку ваших, так і оунівської СБ, ховаються по криївках.

«Чубатому» дали псевдо «Попович». А з «Миколою», що привів його на вербовку, продовжили розмову. Цього разу у них було багато часу для отримання інформації про стосунки оунівців з ендеверівцями.

- Надрайонний провід ОУН дислокується в селі Каменяря, Повча і колонії Новини Вербського району під кодовим номером 473, - продовжував розповідати «Микола».

– У складі Дубнівськогонад- районного проводу ОУН знаходиться Вербський, Козинський, Дубнівський, Радивилівський, Млинівський, Демидівський та Острожецький районні проводи ОУН.

-А все-таки, - перевів розмову Тріфонов на тему, яка цікавила його найбільше, - чому ваших оунівців знищують? Ви ж усі – націоналісти.

-Деякі керівники осередків ОУН розповсюджували чутки, що НВРО створена радянською владою і тому її учасники або агенти НКВД-НКГБ, або ж просто противники ОУН. Тому всі вони підлягають знищенню, - розповідав «Микола».- саме в січні-лютому есбісти провели масове знищення учасників НВРО.

«Микола» підтвердив, що в кінці лютого 1945 року за наказом командира північної групи УПА Івана Литвинчука – «Дубового» був заарештований командир куреня Андрій Трачук – «Ломоніс», а його особиста охорона у складі 60 чоловік (не могло в «Ломоноса» бути 60 чоловік в охороні. У селі Рудка в лютому 1945 року він був лише з одним охоронцем. – М. Р.) була відправлена у ліс в районі Володимира-Волинського.

-Через кілька днів після цього, - продовжив «Микола», - «Мамай» викликав до себе в село Каменяряня усіх членів Дубнівського районного проводу НВРО – близько 30чоловік, вчинив їм допит і провів слідство. В результаті усі вони, за винятком провідників «Яра» і «Гонти», були знищені, як агенти радянських спецорганів. Трохи пізніше таким же чином було знищено 8 чоловік з числа керівного складу Козинського районного проводу НВРО.

-А які стосунки оунівці мають з тобою? – перепитав Чернов.

-4 квітня «Уліян» намагався провести чистку і серед моїх охоронців, - свідчив далі «Микола». - Я тоді усе зрозумів і втік у Демидівський район, де й ховався до виходу до вас.

Далі «Микола» розповів емгебістам про свою практичну участь в націоналістичному підпіллі. Після чого

було офіційно оформлено його співробітництво з органами НКГБ, як і з «Чубатим»-«Поповичем». Їх обох проінструкували а також доручили виявляти учасників формувань УПА, оперуючи у Демидівському, Вербському і Козинському районах, де вони мали зв'язки з оунівцями.

-Вам необхідно перехоплювати канали зв'язку керівництва ОУН-УПА на всіх рівнях, а також гальмувати активні дії оунівського підпілля, а особливо терор СБ, аргументуючи це тим, щоб не накликати на себе у відповідь репресій з боку органів радянської влади, - інструкував їх Тріфонов перед перед відправленням на завдання.

27 травня з капітаном Тріфоновим вийшов на зв'язок «Дунай»-«Ворон». Він доповів, що перетягнув на свій бік для боротьби з надрайонним керівництвом ОУН шість есбістів на псевдо «Корінь», «Ярема», «Василь», «Дунай», «Чубатий» і «Тихий».

Наступної ночі Андрій Остап'юк – «Ворон» організував Тріфонову конспіративну зустріч з есбістами. Усі вони виявили бажання вести боротьбу з ОУН-УПА, виконуючи завдання органів держбезпеки.

-Я можу залучити до роботи ще з десяток підпільників. З якими маю зв'язок, - заявив Тріфонову «Ворон». – Хоча є й такі, які ні за яких обставин з вами співробітничати не будуть, як «Шугай» (Олександр Архипович Демчук, 1924 р. н. – М. Р.) і «Костюк». Це вони 23 травня цього року убили директора Демидівської МТС Суворовцева.

Мені, як підрайонному коменданту СБ, «Шугай» і «Костюк» пишуть грипси, у яких настоюють на знищенні голови Свищівської сільради Безноса, а також на вилученні грошей у фінансових агентів сільських рад на потреби боротьби із владою.

-Якщо так, ліквідуйте їх, а решту, з якими маєте зв'язок, підготуйте для співробітництва з нами, - наказав «Ворону» капітан Тріфонов.

На тому й розійшлися. Машина зради запрацювала. 29 травня Чернов поклав на стіл Тріфонову грипс такого змісту:

«Начальнику Демидівського райвідділу НКГБ. Тов. начальник, ми, нижче підписані, прочитавши звернення уряду УРСР до населення західних областей України і зрозумівши цей шлях, на який нас втягнули наші керівники, ми вирішили: зв'язатися з вами і допомогти Радянській владі в боротьбі з бандитизмом, а для цього зустрітися з Вами для обговорення плану спільних дій.

Місце зустрічі – малевський міст на Стиру числа 30 травня 1945 року о 12.00 за московським часом. Пароль 5-25. Перед цим дайте відповідь через цю «особу». «Озон», «Попович», «Микола».

Серед зрадників з'явилася нова фігура – командир куреня УПА І. У. Половинко - «Озон», який служив сотенним командиром у курені вбитого есбістами «Ломоноса». «Озон» власноручно написав цей грипс. На домовленій зустрічі «Озон» дав згоду на співпрацю з органами НКГБ під псевдо «Крилатий».

Він розповів про себе, що народився у 1924 році в селі Чечернизівці Звенигородського району тодішньої Вінницької області.

До війни навчався у Київському державному університеті. В часи окупації німці завербували його в сорок третьому в батальйон СС, де пробувши чотири дні, він утік. Повертаючись додому, на Рівненщині вступив у лави УПА рядовим стрільцем. Закінчивши школу підстаршин, командував роєм, чотою, а згодом став сотенним у курені «Ломоноса». Воював з військами НКВД у Гурбівському бою, у рейді на Поліссі та інших сутичках.

Після розстрілу есбістами Андрія Трачука – «Ломоноса» командиром куреня став «Черкес», а його заступником І. У. Половинко - «Озон». Після арешту «Черкеса» він командував залишками розбитого куреня під час чекістсько-військової операції. Нині його переслідують есбісти за допущені значні втрати особового складу куреня. Тому «Озон» ховався як від радянської влади, так і від СБ. Він має у своєму підпорядкуванні до тридцяти упівців.

-Більшість з моїх вояків лояльно налаштовані до радянської влади і мають намір вийти з повинною, але боязнь за свою діяльність в УПА стримує їх від цього, - розповідав «Озон» - «Крилатий». – Я ж, переговоривши з «Грізним» (агентом «Миколою, про що «Озон» тоді ще не знав. – М.Р.) про подальшу свою діяльність, вирішив звернутись до органів держбезпеки і просити їх, щоб мені дали можливість виправдати свою вину перед радянською владою шляхом активної боротьби з бандитизмом.

Далі «Озон» - «Крилатий» разом з «Миколою» заявили:

-Ми хочемо, щоб органи НКГБ видали нам та іншим підлеглим, які вийдуть з повинною, такі документи, які б гарантували нам, що ми не будемо притягнуті до відповідальності.

Тріфонов пообіцяв їм, що тих, хто піде на співпрацю з чекістами і активно боротиметься з націоналістами, органи радянської влади переслідувати не будуть. Але він не може дати такого документа. Це справа республіканського партійного керівництва, про що свідчить і є такою гарантією уже згадуване звернення уряду УРСР.

Таким чином, до кінця червня 1945 року в Демидівському районі було залучено до співробітництва з органами НКГБ понад два десятки активних учасників ОУН-УПА-СБ, на чолі яких стояли агенти Андрій Синичук - «Микола», І. У. Половинко - «Крилатий», Андрій Остапюк - «Ворон» і Володимир Кліцький - «Попович». Своєю діяльністю ці зрадники майже повністю контролювали Демидівський і частково Козинський, Млинівський і Вербівський райони.

Агенти «Микола» та «Крилатий» запропонували чекістам залучити у свої ряди для більшого контролю надрайонною сіткою ОУН коменданта СБ Демидівського району Володимира Друзюка – «Богдана», якого також переслідує надрайонний комендант СБ «Мамай».

-«Богдан» шукає вихід із цієї непростої ситуації. Отож, нікуди не дінеться, піде з нами, -переконував Тріфонова агент «Микола».

Шукаючи підходи до «Богдана», чекісти встановили, що сестра його заступника «Голуба» Надія працює завідувачем загального відділу Демидівського райвиконкому. Окрім того, вона зустрічається з оперативним співробітником райвідділу НКГБ. Йому й доручили через Надію передати лист Володимирі Друзюку – «Богдану» та його заступнику Миколі Пекарському – «Голубу» з пропозицією вийти на перемовини. Та відповіді не отримали. Довелося демидівським чекістам передавати «Богдану» ще кілька аналогічних листів та через Надію і батьків наполегливо обробляти «Голуба», щоб ті відгукнулися.

16 червня Тріфонов отримав від них листа, у якому есбісти писали, що їхній вихід з підпілля ще не означає, що за ними підуть інші націоналісти. Навпаки, вони займуть їхнє місце і продовжать боротьбу з більшовиками. Також вони хочуть знати наміри органів радянської держбезпеки по відношенню до них на майбутнє. Тільки після цього есбісти вирішать як їм бути.

Чекісти швидко дали відповідь і призначили їм зустріч на 18 червня в будинку батьків «Голуба» - Пекарських на хуторі в Дублянах. Зустріч відбулася.

«Богдан» з «Голубом» поводитись стримано і насторожено. Вони розповіли про відомих їм учасників надрайонного проводу ОУН сусіднього Горохівського району Волинської області та про окремих підпільників ОУН на Демидівщині. Розповіли й про себе, хоча демидівські чекісти уже володіли певною інформацією про них через своїх агентів та рідню есбістів.

Володимир Друзюк – «Богдан» народився в 1923 році на хуторі Пропасницька у заможній родині. Освіта середня. Залучений до націоналістичного руху старшим братом Петром, який служив у курені «Докса» політвиховником. Ще один його брат – Іван також воює в лавах УПА. За що батька в кінці сорок четвертого заарештували. З братами, які

воюють в інших районах, Володимир зв'язку не мав. В ОУН вступив ще в сорок третьому. В СБ спочатку був слідчим, а в сорок п'ятому призначили районним комендантом СБ після загибелі в березні сорок п'ятого Миколи Василюка – «Білого».

«Голуб» народився у 1925 році в Дублянах у сім'ї середняків. З квітня сорок п'ятого – заступник районного коменданта СБ.

Тріфонов пообіцяв «Богдану» звільнити батька. Його слова дотримав. Також есбістам пообіцяли, що не притягуватимуть їх до відповідальності за боротьбу проти радянської влади, але вони повинні працювати над винищенням оунівського підпілля в районі. Вони погодилися на співпрацю й отримали нові псевда: «Богдан» став «Максимом», а «Голуб» - «Стрілом».

На другій зустрічі 26 червня Друзюк – «Максим» та Пекарський – «Стріл» доповіли чекістам, що встановили зв'язок з колишнім начальником польової жандармерії розгромленого куреня УПА «Ломоноса» «Лободою», якого також планують залучити до співпраці з органами НКГБ. Також вийшли на підрайонного коменданта СБ «Пташку», який веде активну боротьбу по виявленню і знищенню агентів НКГБ та радянських активістів. Нещодавно він зі своїми боївцями вбили директора Боремельського лісопильного заводу Холода.

«Богдан» - «Максим», виконуючи інструкції чекістів, запропонував «Пташці» припинити терористичні акти, щоб не накликати репресій на національно свідомих селян та зберегти свої кадри.

Тріфонов та Чернов доручили зрадникам убити «Пташку», не вірячи в його вербування, при першій же можливості, а «Лободу» виманити на зустріч. Також перед ними поставили завдання прискорити встановлення зв'язку з керівним складом Горохівського надрайонного проводу ОУН.

17 липня Друзюк – «Максим» вивів на зв'язок з Тріфоновим Арсена Друзюка - «Лободу». Він народився у

1918 році в сім'ї селян-бідняків у Демидівському районі. Освіта – 4 класи польської школи. У 1941-42 роках воював у Червоній армії. Під Ростовом потрапив у полон до німців. Згодом повернувся додому й з сорок третього знаходився в УПА на різних командних посадах. Носив ще псевдо «Хапай».

«Лобода» розповів чекістам про свої зв'язки серед командного складу УПА та СБ, із яких оперативний інтерес для червоних становили «Черник» та комендант СБ Козинського району Юрій Дзецько – «Гроза».

-«Гроза» зі своєю боївкою веде активну боротьбу з вашими в районі. Він з повинною ніколи не вийде, - резюмував «Лобода».

Сам же він погодився на зраду й отримав псевдо «Юра». Йому капітан Тріфонов доручив оперувати в Козинському районі, де «Лобода» - «Юра» мав широкі зв'язки серед учасників оунівського підпілля.

-Створите боївку. Найбільш надійних підпільників завербуєте, а інших використовуйте всліпу, - наказав йому Тріфонов. – Щодо «Грози», ліквідуйте його з усією боївкою. Це вам розв'яже руки для захоплення керівництва оунівцями у районі.

Демидівські емгебісти вели тонку гру. Вербуючи Володимира Друзюка – «Богдана» та Миколу Пекарського – «Голуба», вони не відкривали карти про співпрацю з Андрієм Остап'юком – «Дунаєм», «Грізним» та «Озоном». Не знаючи цього, «Богдан» і «Голуб» пропонували емгебістам завербувати останніх:

-Якщо ми не перетягнемо в наші ряди «Дуная», «Грізного» і «Озона», нам буде важко розгорнути потужну роботу зі знищення оунівців у районі в подальшому, так як вони контролюють значну частину Демидівського та сусідніх з ним районів, - казали зрадники.

Вночі 2 липня 1945 року на Пропасницьких хуторах майор Соколов, капітан Тріфонов ще з кількома співробітниками НКГБ і доброю охороною зустрілися з агентами «Миколою», «Максимом», «Крилатим», «Вороном»

і «Стрілом». Тут вони й витворили майбутню машину смерті для українських патріотів та членів їхніх сімей. Зрадники розподілили й обов'язки в легендованому окружному проводі ОУН.

Виконувати обов'язки окружного провідника ОУН емгебісти призначили «Грізного» - «Миколу», окружним комендантом СБ – Володимира Друзюка – «Богдана» - «Максима», районним провідником Козинського району – «Лободу» - «Юру». В інші райони (округ охоплював Демидівський, Дубнівський, Млинівський, Острожецький, Козинський, Вербський і Радивилівський райони) вирішили відправити зв'язкових для налагодження зв'язку з підпіллям ОУН. Командиром загону особливого призначення «ВОП» при окружному проводі призначили агента «Озона» - «Крилатого». Перед ним і «ВОП» поставили завдання знищувати людей за вказівкою органів НКГБ та охороняти керівництво проводу. У розпорядження «Крилатого» передавалась боївка з одинадцяти надійних людей, пов'язаних кров'ю українських патріотів.

Агенти «Чубатий» - «Попович», Андрій Остап'юк – «Дунай» - «Ворон» та Микола Пекарський – «Голуб» - «Стріл» були призначені підрайонними керівниками ОУН і одночасно комендантами СБ у Демидівському районі. Територія діяльності кожного з них охоплювала від 12 до 14 сіл району.

На той час у результаті проведених заходів з допомогою вищеназваних агентів емгебісти після відповідної підготовки та опрацювання завербували для нелегальної роботи 46 учасників зі структур ОУН, СБ та УПА, співробітництво з якими оформили зобов'язаннями. Питання стояло руба: зрадиш – буде знищена або вивезена в Сибір твоя сім'я чи вся родина.

Окрім того, до 40 учасників структур ОУН і УПА використовувались всліпу, не знаючи, що працюють на органи НКГБ. Їм наказували вбивати – вони вбивали. Наказували вистежувати – вистежували і здавали.

Отож, створена емгебістами легендована організація ОУН нараховувала у своїх рядах станом на 2 липня сорок п'ятого року 96 агентів, семеро з них увійшли до керівного складу. На озброєнні вони мали 3 ручні кулемети, 38 автоматів, 55 гвинтівок, пістолети й гранати. Мали також 15 верхових коней. Рядові учасники цієї псевдоорганізації запродавців, в тому числі й підпільники, які використовувались всліпу, були зведені в бойові групи чисельністю по 11-13 чоловік і передані підрайонним керівникам ОУН-СБ агентам «Ворону», «Поповичу» і «Стрілу», а також «Крилатому» в боївку «ВОП» при керівництві організації.

Через кілька днів після нічної зустрічі й розподілу обов'язків агенти «Крилатий», «Максим» і «Стріл» доповіли емгебістам, що з участю агентів-бойовиків Коханюка - «Залізняка» і «Кориса», згідно з розробленим оперативним планом, знищили підрайонного коменданта СБ Олександра Демчука - «Шугая», заступника коменданта СБ Володимира Кухарука - «Міткого» (родом з села Вичавки), рядових есбістів «Чумака» й «Чорноморця» та поранили Степана Суничука - «Вербу», які нібито здійснили терористичні акти над директором Демидівської машинно-тракторної станції Суровцевим, директором Боремельського лісопильного заводу Холодом та ще кількома активістами району. Поранений Степан Суничук – «Верба» втік.

Виявивши в Демидівському районі три групи нелегалів, які не хотіли приєднатись до умовлянь агентів вступити до їхньої організації для боротьби проти терору СБ, зрадники заманювали їх у пастки. П'ятеро нелегалів було виведено з підпілля. Ще троє, які не погодилися на співпрацю, були заарештовані. Серед них Мартин Іванович Березюк. Народився у 1901 році в смт. Демидівка. Мав чотири класи освіти. За німецької окупації працював заступником коменданта районної поліції, а з сорок третього – в лавах УПА, командував сотнею під псевдо «Ярмак», активно боровся з радянською владою у районі. Агенти встановили, що у Демидівському районі переховується

розшукуваний емгебістами активний оунівець Юстим Омельчук – «Журба», який викладав на вишколах повстанців, працював на пропагандивній роботі (в структурах ОУН), а в сорок четвертому воював в курені Андрія Трачука – «Ломоноса» на посаді політвиховника. Володимир Дружок – «Максим» добре знав «Журбу», як свого колишнього вчителя.

Емгебісти знали, що Юстим Омельчук ще в червні сорок четвертого подавав дві заяви - одну на ім'я секретаря Рівненського обкому КП(б)У Бегми, а другу – у Президію Верховної Ради УРСР з проханням помилувати його як у минулому активного націоналіста. У січні сорок п'ятого чекісти затримали його дружину Надію, яка також переховувалась від більшовиків. Після проведеної з нею роботи Надію відпустили в село із завданням організувати нелегальну зустріч з чоловіком, якому вони гарантували свободу. Але минав час, а дружина не лише не вивела «Журбу», а й зникла сама. Тоді чекісти залучили до справи агентів «Максима», «Миколу» і «Крилатого», які його знали особисто. Вийшовши на «Журбу» через його сестру і знову ж таки дружину Надію, з якою нав'язали контакт, вони таки умовили Омельчука на співпрацю. На той час «Журба» уже відійшов від активної діяльності в ОУН і ховався від переслідувань СБ, як колишній активний учасник НВРО.

Залишаючись і надалі нелегалом, «Журба» прийняв пропозицію агентів вступити в боротьбу з СБ. На їхнє прохання розробив і передав до учасників націоналістичного підпілля звернення, у якому називав командирів «Енея», «Черника» та ряд інших патріотів зрадниками, бандитами та закликав їх припинити боротьбу з совітами за незалежність України. Вивчивши його досьє, емгебісти прийняли рішення зустрітися з «Журбою». Агенти доставили Юстима Омельчука на квартиру до Миколи Пекарського – «Стріла», про що агент «Микола» через свого зв'язкового о пів на четверту ночі 2 серпня доповів капітану Тріфонову. Того ж дня, вранці, у лісі поблизу хутора Дублянщина «Журба» вперше зустрівся з кадровими емгебістами. Його на конях

супроводжувало все керівництво легендарного окружного проводу – агенти «Микола», «Максим» і «Крилатий» із озброєними десятками охоронцями. Охорону залишили неподалік місця зустрічі на подвір'ї хутора, а самі, спішившись, підійшли до емгебістів. Привіталися з Тріфоновим, заступником начальника 2-го відділу УНКГБ Багном та начальником 20 відділення 2-го відділу УНКГБ капітаном Вороною. Після нетривалої розмови агенти залишили «Журбу» наодинці з емгебістами, а самі відправились до охорони.

Тут вони почули цікаву розмову між боївкарями. Агент «Вовк», родом з Полтавщини, переконував західняків:

-Комуністам вірити не можна, вони своїх обіцянок не виконують. Використають нас і постріляють або відправлять у табори. Давайте постріляєм чекістів і продовжимо з совітами війну, допоки зможемо воювати.

Боївкарі мовчали, поглядаючи на своїх командирів, що якраз зайшли на подвір'я хутора.

-Поживемо-побачимо, - сказав «Крилатий», поглядаючи на «Вовка».

Наступної ночі «Вовка» вони убили з наказу емгебістів, коли ті довідалися про його настрої.

Розмова з «Журбою» тривала майже 5 годин. Юстим Омельчук розповідав емгебістам про свою участь у національно-визвольному русі ще з польських часів, про вимушену еміграцію до Німеччини у сороковому році через боязнь бути заарештованим після гострої розмови у кабінеті начальника Дубнівського райвідділу НКВД Якова Винокура, про участь у мельниківському русі та структурах ОУН, підкреслюючи при цьому, що в останні роки він завжди був по відношенню до «правих» в опозиції. В душі він демократ. Також «Журба» детально розповів про міжусобиці в стані ОУН, спричинені створенням НВРО.

-Я намагався останнім часом очолити НВРО на цих теренах і повести активну боротьбу з ОУН-СБ, як організацією, що скомпрометувала себе не тільки в очах українського народу, а й народів Європи, - підкреслив Юстим

Омельчук у розмові з емгебістами. –В силу своїх демократичних інтернаціональних переконань я мав намір зв'язатися з вами і отримати від вас допомогу у рішучій боротьбі з підпіллям ОУН і ліквідацією УПА. На цьому ґрунті я шукав зручного випадку на вихід. Це й змусило мене в сорок четвертому негласно подати заяву у Верховну Раду про амністування мене. Але репресії до окремих осіб з числа ОУН і УПА, які виходили з повинною до органів радянської влади, що проводилися на місцях, стримували мене до кінця здійснити свої наміри.

Разом з тим, «Журба» під час бесіди намагався підкреслити, що він – справжній українець і хворобливо реагує на випадки грубого порушення радянських законів у селах і містах.

На емгебістів Юстим Омельчук справив добре враження, як людина розумна, добре освічена та розвинута, а головне, що добре орієнтується в нинішньому становищі і має широкі зв'язки у націоналістичному підпіллі в Україні і навіть у вищих закордонних націоналістичних колах.

В кінці розмови «Журба» прийняв пропозицію емгебістів про співробітництво з органами НКГБ, взявши псевдо «Сократ». Його вербовка в якості агента була оформлена підпискою.

Використавши боротьбу в таборі українських націоналістів між НВРО і ОУН, емгебісти вирішили обставити діяльність своїх агентів як членів НВРО. Вони запропонували Юстиму Омельчуку - «Сократу» разом з іншими зрадниками розширити структури НВРО на Волині і Поліссі з метою кінцевого розкладання ОУН. Для цього їм необхідно використовувати й розширювати свій вплив на низові структури ОУН, привертаючи до себе прихильників НВРО, а також учасників ОУН і УПА, які незадоволені діяльністю керівництва ОУН. І все це, звичайно, має робитися конспіративно, щоб ніхто і не запідозрив, що вони – агенти НКГБ. «Журба» - «Сократ» погодився.

Через декілька днів після вербування «Сократа» привезли у Рівне на розмову з начальником управління НКГБ

полковником Цветухіним. Юстим Омельчук зробив детальну доповідь про діяльність українських націоналістів на південній Волині та про становище в рядах ОУН-УПА-НВРО.

З Рівного Цветухін з Багном за вказівкою Народного комісара держбезпеки УРСР генерал-лейтенанта Савченка привезли «Сократа» у Київ, де з ним зустрілися керівні працівники НКГБ УРСР. Враховуючи широкі зв'язки «Сократа» в оунівському підпіллі, де він користувався авторитетом, а також такі його якості, як всебічна розвиненість і значний досвід організаційної роботи, на Юстима Омельчука було покладено керівництво уже легендованим обласним проводом ОУН «Схід». Юстим Омельчук отримав від керівників НКГБ УРСР детальні інструкції про подальшу роботу щодо легендування обласного проводу ОУН «Схід» і відправився з емгебістами на Демидівщину.

Розгортаючи свою роботу влітку сорок п'ятого, агенти Юстим Омельчук-«Сократ», Андрій Синичук - «Грізний»-«Микола» та Володимир Друзюк-«Максим» розіслали своїх зв'язкових по сусідніх районах для перехоплення зв'язків керівництва підпіллям ОУН та УПА. Їм таки вдалося перехопити кількох зв'язкових, серед них і окружну зв'язкову групи УПА-Південь «Женю». Після певного впливу її вдалося емгебістам налаштувати проти командира південної групи УПА Дмитра Казвана-«Черника» і завербувати до роботи в так званому обласному проводі «Схід». «Женя» перетягнула туди ще кількох зв'язкових нижчого рангу і вийшла на зв'язок з «Черником». Незабаром вона передала емгебістам інформацію про місцезнаходження командира. Але «Женю» розсекретив хтось із тих дівчат, кого вона вербувала. Есбісти заарештували її, привели до «Черника» і після допиту розстріляли. Але в обіймі москалів залишилася ще одна впливова зв'язкова у Вербському районі «Оля» (можливо Тетяна Всеволодівна Буяновська, родом з села Берег Вербського району – М. Р.), яка здійснювала зв'язок між зв'язковими «Черника» і підпіллям ОУН. Отримавши від

неї інформацію про місцезнаходження «Черника», керівники легендарного проводу «Схід» на чолі з «Сократом» розробили план ліквідації командира УПА.

Вночі з 7 на 8 вересня сорок п'ятого в рейд вийшла група агентів НКГБ в напрямку села Церквиська, де мав перебувати на постой «Черник». Окрім його знищення спецгрупа мала охопити дванадцять сіл Вербського району, ставлячи одночасно перед собою завдання перехопити зв'язки підпілля ОУН і використати зв'язкових всліпу. Та агентів чекала невдача. «Черник» з Церквиськ зник. Вони захопили лише двох його охоронців. Але рейдуючи селами району, агенти перехопили деякі зв'язки «Черника» та натрапили на ряд учасників оунівського підпілля. Тих, хто чинив опір, знищували. Інших, кого вдалося налаштувати проти «Черника», направили на розшук командира. Також керівництво лжепроводу ОУН «Схід» тиражувало і розповсюджувало листівки (тексти розробляв «Сократ»), у яких звинувачувало справжніх українських патріотів-командирів УПА Петра Олійника-«Енея», Дмитра Казвана-«Черника», Івана Литвинчука-«Дубового» та інших у співробітництві з польськими реакційними колами та гітлерівцями й закликали учасників підпілля ОУН-УПА та населення вести боротьбу з ними та терором СБ.

Якось «Оля» повідомила «Сократа», що у Вербському районі знаходиться на нелегальному становищі озброєна група мельниківців, на чолі яких стоять командир «Курик» і його заступник - політвиховник «Сич». «Сича» - Володимира Зборовського з Пащихи «Сократ» знав особисто. Він служив у його сотні влітку сорок третього на Кременеччині у таборі Миколи Недзведського - «Хрона». «Сократ» написав «Сичу» листа і передав його через «Олю». Незабаром прийшла відповідь: «Друже «Журба», повідомляю вам, що на зустріч вийти не можу тому, щоб зі мною не сталось так, як буває з іншими, яким по прибутті на місце зв'язують руки.

Я тепер і своєму рідному батькові не вірю. Якщо Ви той «Журба», що був раніше колись зі мною, то будьте добрі напишіть: як виглядав наш колишній «Шуляк», напишіть

звідки він був і як виглядав «Блакитний», колишній наш старшина. І ще скажіть, хто з Вами був у Кременецькому лісі в мельниківському таборі.

Коли це все мені скажете, тоді я Вам повірю, що Ви дійсно є той «Журба». Тоді зроблю з Вами зустріч, де Ви захочете. Я не можу нікому вірити, так як хочу жити. Я обдурити себе не дам. На цьому закінчую, до зустрічі, друг «Сич». Дня 4 вересня 1945 року».

У другому листі до «Сича» «Журба»-«Сократ» дав відповідь на поставлені питання і призначив час і місце зустрічі. На зустріч із «Сичом» вийшла вся мельниківська боївка у складі десяти чоловік з командиром «Куриком». Вони ховались як від органів радянської влади, так і від СБ. «Курика» і «Сича» «Сократ» вирішив використати всліпу, не відкриваючи карт на кого працює провід «Схід». Вони погодились вести боротьбу проти СБ та «Черника». Якихось даних, які б заслуговували на оперативну увагу до мельниківського підпілля, від «Курика» і «Сича» емгебісти не отримали.

Через деякий час «Сократ» призначив Володимира Зборовського-«Сича» районним провідником ОУН у Вербському районі.

Під час перебування у рейді радянська агентура виявила неподалік хутора Ріжки Вербського району у криниці значну кількість трупів. Їх списали на СБ і «Черника». Мовляв, це трупи учасників УПА, які не хотіли воювати з радянською владою. «Сократ» використав це захоронення знову проти «Черника» і СБ, проводячи агітацію серед населення району. Під час виступів «Сократа» перед селянами емгебісти помітили співчуття до вбитих у певній частині людей. Родичі загиблих обіцяли вияснити місцезнаходження «Енея», «Черника» та боївок СБ і допомогти їх зліквідувати.

Також на селянських сходках агенти НКГБ закликали людей активно здавати державі хліб, щоб не накликати на себе і все село репресій з боку влади через невиконання

планів хлібозаготівлі. Люди сприймали агентів НКГБ за націоналістів, які хочуть на відміну від «Черника» їм добра.

Але справжні оунівці запідозрили у них зрадників і уже в серпні сорок п'ятого року почали вивчати становище на території діяльності легендованого емгебістами проводу ОУН «Схід». З цією метою керівництво південної групи УПА направило в Демидівський район кінний відділ повстанців у складі тридцяти чоловік під командуванням начальника польової жандармерії з куреня Михайла Кондраса-«Великана», який носив уже псевдо «Міша».

Бойовики проводу «Схід» затримали чотирьох повстанців цієї групи: «Карпа», «Явора», «Шелюка» і «Юргевича». Останній виявився старшим братом Володимира Друзюка- «Максима» Петром, який у сорок четвертому служив політвиховником у курені «Докса».

Допитував затриманих Володимир Друзюк-«Максим» в присутності Андрія Синичука - «Миколи» і І. У. Половинка-«Крилатого».

-З якою метою прибули в наші терени?

«Карпо», ще не знаючи в чиїх він руках, розповідав:

-Ми прибули сюди за наказом курінного «Міши» встановити, які боївки й відділи УПА існують і діють на території Демидівського району, кому вони підлягають. З цією інформацією ми маємо повернутися на Кременеччину.

-Хто зараз керує південною групою УПА?

«Карпо»:

-Командиром генеральної округи УПА-Південь призначено «Вереса». Його постій знаходиться в лісі між селами Обгів і Майдан. «Еней» (Петро Олійник) отримав нову посаду й відійшов до командира північної групи УПА «Дубового» (Іван Литвинчук).

Заступником «Вереса» став «Кожух» (Семен Котик), який одночасно є командиром з'єднання «Холодний Яр».

Вставив своє слово і «Крилатий»:

-Які сили знаходяться в розпорядженні «Вереса»?

«Карпо»:

У заступника «Кожуха» «Галайди» нараховується до вісімдесяти чоловік. У коменданта польової жандармерії «Герасима» є також своя боївка. При ньому знаходиться ще боївка «Пшеничного». Їхня чисельність мені невідома. Вони постійно в русі.

Курінний «Міша» має при собі одинадцять охоронців. Курінь «Гармаша» (Гордій Загоруйко) стоїть в Кременецьких лісах. В серпні сорок четвертого він рейдував на схід. Чисельний склад куреня мені не відомий.

Цю інформацію агентам підтвердили й інші затримані упівці. Коли вони зрозуміли з ким мають справу, змовились втікати. Але задум не вдався. «Карпа», «Явора» і «Шелюка» запроданці знищили, а «Юргевич» перейшов на їхній бік і після проведеної емогбістами з ним роботи Петро Друзюк увійшов в одну з спецбоївок НКГБ.

Діяльністю спецгруп НКГБ, як і всією іншою роботою по створенню легендарної організації ОУН «Схід» керували начальник Рівненського управління НКГБ полковник Цветухін, заступники начальника другого відділу майор Багно і Соколов, начальник десятого відділення другого відділу капітан Ворона і начальник Демидівського райвідділу НКГБ капітан Тріфонов. Співробітники другого відділу систематично виїжджали у Демидівський та сусідні райони для проведення спецоперацій по винищенню оунівського підпілля, вербування нових агентів та агітації зрадників за радянську владу. Також вони проводили заходи по популяризації діяльності легендарного проводу «Схід» в інших районах, що входили у Дубенський надрайон ОУН, шукаючи там співників.

Через родичів їм вдалось завербувати командира боївки підрайонного проводу ОУН Олександра Карпчука - «Дніпрового», який став агентом «Дубенським». Він народився в 1912 році в селі Княгинин Дубенського району. Мав освіту сім класів. У підпіллі перебував із сорок третього року. На першій нелегальній зустрічі «Дніпровий» розповів, що має боївку із семи чоловік, назвавши псевда: «Дунай», «Тур», «Соловей», «Медвідь» та ще трьох боївкарів.

-Мав зв'язок з підрайонним провідником ОУН, - продовжив «Дніпровий». - Але підрайонний комендант СБ «Муха» спробував моїх хлопців роззброїти. Я порвав з ними і став ховатися окремо.

Агенти поставили йому завдання об'єднати своїх боївкарів та використовувати їх всліпу для встановлення свого контролю над підпіллям ОУН-УПА в Дубенському районі.

-В першу чергу підготуєте операцію і ліквідуєте станичну боївку СБ «Галайди», яка тероризує населення району, знищуючи наших агентів і радянських службовців.

У Вербському районі агенти вивели з нелегального становища станичного села Переросля Павла Омельковича Павлуна - «Мороза», 1907 року народження. 24 серпня сорок п'ятого Павлун привів із собою на зустріч з агентами господарчого того ж села Андрія Микитовича Трачуна, 1923 року народження. Емгебіти наказали їм встановити усіх нелегалів-підпільників, які ховаються на території їхнього підрайону і через них зв'язатися з керівництвом цього підрайону. Вивчивши склад підрайонного проводу ОУН, підготувати вихід одного з керівників на зустріч з ними.

У результаті поведеної зрадниками роботи і провокацій після відповідної обробки «Сократ», «Микола», «Максим» і «Крилатий» підкорили своєму впливу і використали всліпу ряд керівників ОУН і СБ різного рангу. Серед них підрайонного провідника ОУН у Демидівському районі «Шведа» з особистою охороною, підрайонного провідника ОУН у Вербському районі «Вірного» з двома охоронцями, підрайонного політреферента «Степового», підрайонного господарчого референта у Вербському районі «Романа», коменданта боївки СБ у Козинському районі «Бара» з п'ятнадцятьма боївкарями, коменданта боївки СБ у Дубенському районі «Брута» з трьома есбістами. Окрім того, встановили письмовий зв'язок з комендантом боївки СБ у Радивилівському районі «Голубом», у підпорядкуванні якого знаходилось тридцять есбісів.

Восени сорок п'ятого у Демидівському районі боротьба оунівського підпілля була значно паралізована через розкладання і підпорядкування місцевих боївок легендарному проводу ОУН «Схід». Оскільки район уже не являється центром притягання оунівського підпілля більша частина агентури НКГБ була перекинута в села Вербського, Козинського і Мізоцького районів. Адже за даними сексотів у Мізоцькому районі на той час перебувало ряд видних оунівців, таких як заступник крайового провідника ОУН «Чорноусенко», який прибув сюди із східних областей України; референт СБ крайового проводу ОУН «Грибок», зв'язкова члена Головного проводу ОУН «Шмань», окружний провідник ОУН Дубенщини «Гамалія» та ряд інших.

У листопаді зрадники захопили й знищили підрайонного коменданта СБ «Пугача», який намагався здійснити теракт над секретарем Демидівського райкому КП(б)У та уповноваженим обкому партії шляхом замінування дороги, по якій вони мали проїжджати. Агенти захопили також побратима «Пугача» «Чумака», який брав участь у цій операції. Але доправити «Чумака» в Демидівку не зуміли. Шлях їм перетяли оунівці. В результаті сутички «Чумак» загинув. Упівці ж убили зрадника Миколу Пекарського-«Стріла» і поранили агента «Явора»- Якова Ганжука.

Емгебістам вдалося завербувати колишнього мельниківця «Прометей», який згодом став активним учасником УПА під псевдом «Орлик». Він мав широкі зв'язки серед оунівців і користувався у них авторитетом. «Прометей» залучив до співробітництва з емгебістами свого брата, який отримав псевдо «Кубанець». Вони також розгорнули свою іудину роботу у Вербському районі, вербуючи у свої ряди рядових членів підпілля. Тут перебував і «Крилатий», як окружний провідник підпілля ОУН легендарного проводу «Схід».

За легендою він прибув у район для реорганізації підпілля ОУН, щоб активізувати боротьбу з терором СБ.

Командири Дмитро Казван-«Черник», якого на той час призначили провідником ОУН Дубенського надрайону, та «Коржан», колишній шеф зв'язку південної групи УПА, розгорнули проти зрадників жорстку боротьбу. У листівках і грипсах вони компрометували «Крилатого» і «Прометей» з їхнім оточенням перед підпіллям ОУН як мельниківців, зрадників і сексотів. Також влаштували за ними і їхніми прихильниками справжнє полювання, організувавши для цього бойові групи, включивши туди й колишніх учасників УПА з боївок «Ворона», «Чижа» та інших дрібних командирів. Ці групи за півтора місяці знищили ряд цінних агентів МГБ району. Серед них «Ігоря», «Чорноморця», «Володю», «Явора», зв'язкову підрайонного проводу «Олю», яку агенти використовували всліпу, важко поранили «Бориса». Поранили «Чорноморця», «Олю» есбісти захопили й доставили до «Черника». Остання здогадувалася, що працює на МГБ. Тому пощади їм не було. Після допиту їх розстріляли. Щоб залякати зрадників, есбісти знищили кілька сімей агентів МГБ, серед них і «Явора». Сім'ї ж агентів «Ігоря», «Сокола», «Чорноморця», переслідувані есбістами, ховалися по сусідах і родичах. Така жорстока атака «Черника» на зрадників та їхні сім'ї викликала паніку та замішання в рядах агентів. Це змусило емгебістів у середині грудня 1945 року перекинути «Крилатому» у Вебський район інших агентів з групи «Схід» з переданими їм бойовими групами. Підсилена група агента «Крилатого» відновила в районі активні дії проти «Черника», «Коржана» і командира боївки СБ Олександра Солонюка-«Кореня», який також активно знищував агентів МГБ. Зрадникам вдалося виявити й перехопити окремі їхні зв'язки, а також встановити місця схронів «Кореня».

В перших числах січня 1946 року перед прибуттям армійських військових частин у райони Рівненської області для забезпечення проведення виборів до Верховної ради СРСР, агентура лжепроводу ОУН «Схід», що знаходилась в Мізоцькому районі, з ціллю збереження від можливих втрат і розшифрування (могли бути сутички з армійцями, які не були

посвячені у цю гру чекістів) була виведена у Демидівській і частково Вербський райони. Заодно емгебісти очистили групи зрадників від осіб, які не представляли в подальшому оперативного інтересу, розконспірувавши себе, а також тих, хто вперто хотів легалізуватися. Із 75 агентів відсіяли 32, в том числі і Андрія Остап'юка-«Ворона»-«Олексія». Окрім того, агентів «Бориса», «Галку», «Явора» і «Ляшка» відправили на лікування після поранень.

Легалізацію агентів з числа відсіяних керівництво Рівненського обласного УМГБ провело у Демидівці 17 січня 1946 року з великою помпою, обставивши все так, нібито боївкарі ОУН і УПА виходять з лісів з «повинною», щиро каються за свої гріхи в рядах українських націоналістів і вояків УПА.

Після їх легалізації з розконспірованих агентів ембігісти створили спеціальну групу, яку очолив Андрій Остапюк-«Ворон»-«Олексій». перед ними поставили завдання забезпечити порядок і безпеку на виборчій ділянці Свищівських хуторів, а також прикрити частину радянської агентури, яку на період перебування військ у Демидівському районі, перевели й розмістили у лісовому селі Пащиха, що розкинулося неподалік Свищівських хуторів. З цього села походила частина бойовиків-агентів: Володимир Зборовський-«Сич», Сафат Панасюк-«Батько», Володимир Самолук. Тут вони мали родинну базу для переховування. У Пащисі таємно заквартирували агенти І. У. Половинко - «Озон»-«Крилатий», Андрій Синичук - «Грізний»-«Микола», Володимир Друзюк-«Максим», командири спецгруп Володимир Кліцький- «Чубатий»-«Попович», Володимир Зборовський-«Саша», «Курик» та інші зрадники.

Агентурну групу «Орлика» у складі 7 чоловік розмістили в селі Турковичі Вербського району, де вони мали родичів. Юстима Омельчука-«Сократа» вивезли у Рівне до сім'ї і залишили на нелегальному становищі, аби використовувати в майбутньому. Таким чином емгебісти заховали 31 агента, що працювали у легендарному проводі ОУН «Схід». Звісно ж агентів добре проінформували, як себе

вести у нових умовах, аби не розконспіруватися. Одночасно емгебіти домовилися з командирами військових частин, аби ті не проводили військові операції у вищеназваних селах і довкола них. Але за три місці перебування військ в області не обійшлося без інцидентів. Як не маскувалися агенти-зрадники, в різний час червоноармійці затримали у Пащисі агентів Андрія Синичука-«Миколу», Володимира Друзюка-«Максима», «Курика», а також ще сімох рядових боївкарів. Заарештованих агентів доставили у військові гарнізони. Часто це бачили рядові громадяни. Тому в подальшому їх уже не могли використовувати у складі агентурних груп. Найбільше не поталанило командирів спецгрупи агента Володимиру Кліцькому-«Чубатому»-«Поповичу». Його убили під час перестрілки, а його охоронця «Кропиву» тяжко поранили.

Легалізованого уже Андрія Остап'юка-«Дуная»-«Ворона» вислідив на Водохреща районний провідник Демидівщини Володимир Мулявчик-«Роман» зі своїми боївкарями на Свищівському хуторі у хаті коханки. Зрозумівши, що оточений, Остап'юк застрілився.

В середині квітня військові частини залишили райони області, й емгебісти знову активізували діяльність легендованого проводу «Схід». У його складі на той час нараховувалось 18 агентів. Також із легалізованих агентів вони створили ще дві спецгрупи МГБ в селі Пашева під керівництвом «Білоуса» та в селі Золочівка, де групу очолив «Лісовий». Ці спецгрупи нараховували 32 бойовики. Із 18 агентів також створили дві агентурно-бойові групи, одну з яких очолив колишній сотенний УПА І. У. Половинко-«Озон»-«Крилатий» у складі 10 чоловік, а іншу «Орлик». Вони використовувалися в основному для встановлення зв'язків з діючим оунівським підпіллям з метою вербування і знищення його керівного складу. Але оунівці, маючи від своїх агентів інформацію про зрадників, не йшли з ними на контакти, а навпаки самі переслідували перевертнів. Використовувати їх більше на території Демидівського і сусідніх районів не було сенсу. Адже боївки СБ коменданта

Дубнівського надрайону Юрія Дзецька-«Грози», підрайонного провідника ОУН Демидівського району Сергія Скропадського-«Щита», районного провідника ОУН Володимира Мулявчика-«Романа» та інші могли їх винищити. Тому влітку сорок сьомого року емгебісти перекинули ці спецгрупи у Гошанський та Межиріцький райони, де вони продовжили іудину справу.

На початку сорок восьмого агентурно-бойова група І. У. Половинка – «Озона» - «Крилатого» досягла піку своєї іудиної роботи і заслужила таку довіру у більшовиків, що її перевили у підпорядкування безпосередньо МГБ УРСР і залучили до виконання спеціальних завдань по боротьбі з українським націоналістичним підпіллям в інших західних областях України, зокрема у Львівській.

Богдан Фединчук

Фединчук Богдан Миколайович народився 7 січня 1971 року в с.Старі Кути Косівського району Івано-Франківської області.

Поет, журналіст, член національної спілки письменників України, член літературного об'єднання «Натхнення».

Вищу освіту здобув у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті (1987-1992рр.). Після його закінчення викладав в освітніх закладах Розтоків, Косова, Нетішина. Згодом працював журналістом місцевої газети «Енергобудівник»; в інформаційно-аналітичному відділі та відділі з організаційних питань, зв'язків з громадськими організаціями та засобами масової інформації виконавчого комітету Нетішинської міської ради.

Становлення Богдана Фединчука як творчої особистості відбувалося під впливом майстрів авангардного слова Івана Андрусяка, Тараса Девдюка, Миколи Близнюка, Богдана Радиша та багатьох інших.

Поетичні збірки Б.Фединчука: «Діти місячного світла» (2005); «Люстрація любов'ю» (2015).

Інтимна лірика поета захоплює своєю щирістю. «У ній бурхлива повільно чоловічих почуттів злилася з ніжною красою Жінки. Коли серце ліричного героя готове на самопожертву і шалено б'ється від щастя, несподівано приходять непорозуміння і відчуженість, сіючи недовіру і тривогу. Та все-таки у найважчу хвилину ми, чоловіки, вдячні долі за непідкупне справжнє кохання, єдине і неповторне. Як день змінює ніч, входить воно в наше життя» – пише про поета М.Близнюк.

Як поети!

День янгола в один і той же
день!
Коли лютують і сніги, й морози!
Здається, все не гірш, ніж у
людей,
Не йдем у відчай, і не ллемо
сльози!

Існуєм тихо, віримо в святе.
Давно знайшли в житті
пріоритети.
Здається, мудрі, гарні...
А проте –
Ведем себе наївно, як поети!

Герой України

Герой України – моєї країни.
Під небом і сонцем блищать ордени.
Піски і пустелі, окопи і скелі,
І кулі чужої війни.

Рідніший за брата приклад автомата.
Благали вернутись додому живим
Сестра і кохана, дружина і мати,
І ще не народжений син!

Золоті лани і небо (3 рази)
Тихо моляться за тебе.

Кругом небезпека: і ворог, і спека.
І сни від учора, неначе кати.
Бо смерть недолуга найближчого друга
Скосила вночі, де пости.

Вона не безкарна – ні доля, ні карма.
І ще поплатиться убивці рука.
Без друга і брата спустила казарма,
Сльоза запеклася гірка.

Золоті лани і небо (3 рази)
Тихо моляться за тебе.

Герой України – моєї країни,
Під небом і сонцем мовчать ордени.
Для когось – наука, для іншого – мука,
Для решти – посмертно вони!

Не викреслять роки, бо пам'ять жорстока.
Картає себе, що вернувся живий,
Не спас побратима, рятуючи спокій
В «гарячій» країні чужій.

Золоті лани і небо (3 рази)
Тихо моляться за тебе.

Не навіки!

Дозеленіє осінь де-не-де,
Допалять листя недалекі люди.
Черговий рік у вічність відійде.
І хтось помре. І хтось когось забуде.

Ти заготуєш все, що для зими:
Гриби, салати, фрукти, одяг, ліки...
Птахи – у вирій дужими крильми!
Лиш до весни! Як добре – не навіки!

Була й нема!

Життя і смерть. І ти посередині,
Допоки ще не порвано канат.
Але чомусь так віриться людині,

Що може все і щезник їй не брат!

Що буде день, що він настане завтра
І не її, а інших спопелить!
Життя і смерть. А поміж ними
ватра.
Або й не ватра – так, звичайна мить!

Була й нема. Хоча тому годину
На кожне завтра знала кожний крок!
Була й нема. Здавалося, людина...
Насправді – тільки попелу клубок!

Не хочу!

І сльози, і думки матеріальні!
Хоч я волів би думати, що ні...
Я вже не хочу до твоєї спальні –
Ти навіть там належиш не мені!

Я вже не хочу в сни твої реальні,
Бо не люблю продовження брудні!
Так, сльози і думки матеріальні!
Хоч ти волієш думати, що ні!

Українська правильна сім'я!

Ми – з українського життя!
Я – опозиція, ти – влада.
Відомо, чим скінчиться рада
«Кому виносити сміття!»

Я опозиція – піду
(Чого з тобою воювати?),
А то тупим кінцем лопати
Ще виб'єш око на біду!

Я опозиція м'яка
(Без екстремізму і сваволі),
Мов колосок у чистім полі –
Не нападу на рисака!

Твоя закушена губа
Мені кохання не пророчить.
Звести боюся навіть очі,
Не те, що інше щось... Хіба,

Ти заспокоїшся, і я
Тебе візьму само собою,
Тихенько, лагідно, без бою...
Українська правильна сім'я!

Діти місячного світла

Місячне світло розтулило твої очі.
Місячне світло – так недбало опівночі.
Молоді дубові двері
І дубові білі вікна...
Розмальовує папери
Світла місячного вітер...

Розводиш руками в невагомості сонливій,
Сумними гілками дні всміхнулися щасливі.
Молоді дубові двері
І дубові білі вікна...
Пишуть плями на паперах
Діти місячного світла.

Місячне світло розтулило мої очі.
Місячне світло з розуму звести нас хоче.
Молоді дубові двері
І дубові білі вікна...
Залишились на паперах
Діти місячного світла!

І розкидує папери
Світла місячного вітер...

На узбіччі...

На узбіччі міста молодого,
Де блукають соняхи і дні.
Посміхнулась лагідно і строго
Ти мені, а може, не мені!

Загойдався місяць, як пирога,
Надвечір'я випила смола.
На узбіччі літньої дороги
Ти була моєю й не була.

Я тепер боюсь вогню сліпого,
В нього свій – безжальний інтерес.
На узбіччі міста молодого
Я помер, а може, я воскрес?!

Для коханих!

Нарешті місяць соковик!
Там, за ХАЕС, мої берези –
Звичайні, тихі, не помпезні –
Мабуть, тому до них і звик.

Візьму старе, як світ, свердло –
І сонних їх не пошкодую.
Лиш землю покладу святу я,
Де серце зранене було.

Дружина дасть «сльозам тим» лад,
Родзинки чи ячмінний солод,
І напій винесе на холод –
Спокійно, без моїх порад.

Смачний, цілющий, помічний
При спразі й будь-якій хворобі,
І юній матері, в утробі
Що носить промінець весни!

О дивний і солодкий «плач»...
...І доранкові свіжі рани...
Я ж не для себе – для коханих!
Пробач, берізонько, пробач.

Не відрікайся!

Не відрікайся – це твоя любов:
Кохати ту, котра тепер за іншим...
Нехай у них і фото, і альбом,
Нехай вони у ньому найрідніші.

Нехай земля холодна і важка,
Та ти не йдеш дорогою сліпою!
Вона з тобою житиме в книжках,
Вона довіку житиме з тобою!

Не відрікайся! Сильних любить Бог!
Немов вітрила – вільні, вірні груди!
Нехай вона не знає, що любов
Твоя – Вона! Була! І є! І буде!

Що ще жінці треба?!

Такий вже світ – ніхто собі не ворог!
Збагнула – в кого і до чого хист!
І для сідниць знайшовся травматолог,
І для душі знайшовся масажист!

Пухнаста, біла... Що ще жінці треба?!
Хіба – ще трохи щастя і добра!
Хіба – не щастя мати цілі ребра
Не за рахунок власного ребра?!

Життя коротке

Ніхто нікому не сказав «прощай».
Розпорошились, як побиті скельця, –
На крихти маку, на пролитий чай,
На голі душі, що не мають серця!

Ніхто нікому не сказав «пробач».
Зостався кожен при своєму слові!
... Життя коротке, як футбольний матч:
Ні там, ні там не обійтись без крові!.. .

Не шкода

Мені для тебе ніжності не шкода,
Та в тебе нині інші береги –
Нова сім'я, кохання, насолода,
Нові невдовзі осінь і сніги...

Нові кухонні плити і машини,
Нові прання і тисячі дрібниць...
Щаслива будь в обіймах павутини
З гірким і ніжним присмаком суниць!

Щаслива будь і не кажи нікому,
Що на безлюдно-білих островах,
Ти постелила б лагідно солому,
Щоби заснути на моїх руках!!!

Втомлене пташа

Мені моргнуло втомлене пташа.
І я зі щастя теж не вчора вибіг.
Але... якщо на світі є душа,
Якщо оце – її останній вибір?

Зіграти в щось? Та вітер-піаніст
Зіграє в крони дуба, як у дзвони,

Але так щиро, начебто у піст,
Що аж від пустки скривляться ворони.

Якби я знав поменше Божих притч,
Бідненька пташко, отоді б, можливо...
А так – мене засмучено не клич,
І дай дожити в світі нещасливо!

Метелик – вишиванка

Прокинусь вранці, зодягнуся вранці –
А на моїй метелик вишиванці.
Комаха розмаїта, чудернацька
Піде так само, як прийшла, – зненацька.

Метелика життя непересічне,
Хоча, на жаль, таке недовговічне:
Пригода, перетворення, горіння,
Загин... безсмертя й знову воскресіння!

Ми летимо, ми віримо, що дужі,
Як вміємо, так дбаємо про душі...
Метелик – вічна світла забаганка –
Чим не українська рідна вишиванка?!

«Просто людина»

«Я просто людина» – сказала знайома...
А я хто? Виходить, що ні?
Їй можна усе – на роботі і вдома,
І поруч, і на стороні.

«Я просто людина»... Хіба тут поспориш?
Усе геніальне – просте.
Їй можна в кафе, ресторани, на море,
І нижче колін – декольте.

«Я просто людина»... Ніхто не перечить

(Попробуй, хоч слово промов).
Їй можна міняти думки, наче речі,
Їй умиєть – на ненависть любов.

«Я просто людина» – промовила нині.
Повірих би в "простість" її,
Якби вона в іншій «просто людини»
Спитала: «Як справи твої?»

Такий, як є!

Не намагаюсь обійняти світ!
Окремі пальці, талії – можливо!
Не особливо із м'яких порід,
Та й не з твердих – щоб так аж особливо!

Такий, як є! Нестерпний і смішний,
Серйозний, добрий, злий, категоричний...
Як Козеріг – практичний і земний!
І як поет – нічий і романтичний!

Тетяна Ходак

Ходак Тетяна Миколаївна народилася 6 травня 1966 року у с.Ганнопіль Славутського р-ну Хмельницької обл.

Навчалась у Київському електромеханічному технікумі залізничного транспорту. Проживає у Нетішині.

З 2003 року почала записувати перші свої вірші. Згодом вони друкувались в газетах "Трудівник Полісся", "Пульс", «Вісті громади» м. Славута, "Час молоді",» Перспектива», "Нетішинський вісник" м. Нетішин, «Сімейна газета» м.Хмельницький, в журналах "Колесо Життя" м.Київ, "Наш Край" м. Луцьк,» Люблю готовить», в збірці "Нетішинських талантів дивоцвіт" за 2008 рік та «Святе джерело моєї душі» с. Ганнопіль Славутського району за 2009 рік.

Активна учасниця літературного об'єднання «Натхнення».

Літературний вечір

І знову в залі тиша -
Поет читає вірші.
Його цікава рима
Вже не лежить у скрині.

Схвильований той голос,
Неначе стиглий колос,
Бринить душа, співає -
Навколо все змовкає.

Слова, що йдуть від Бога -
Його життя дорога.
Тривоги всі, падіння
Зникають як видіння.

Кохання, моря хвилі,
Наснага, ще є сили!
І завше друзі вірні,
Помічники надійні.

Тут ангели небесні
І спомини воскреслі.
Все оживає в слові -
Бринить душа любов*ю.

Як дзвінко – в залі тиша,
Поет читає вірші,
Його мрійлива рима
Пішла у Світ із скрині .

24.07.09

***

Цвіли ромашки та волошки в полі,
Та червоніли маки у житах,—
За ту красу я дякувала долі
Яка збігала в прожитих літах.

І дивлячись на поле я молилась:
"Господь, даруй красу і для дітей.
Щоб внуки Україною гордились,
Щоби Любов була сильніша всіх ідей.

Щоб сміх дитячий дзвінко линув в небо,
Закохані, за руки взявшись йшли,
Щоб радісно і щиро— нам так треба,
В достатку українці всі жили.

Щоби батьки завжди дітей любили,
Щоб старші поважали молодих,
Щоби сімю ми над усе боготворили—
Майбутнє в наших дітях, тільки в них.

Широке поле, ген за обрій сонце
Сідає спочивати у житах.
Щаслива доле, ти в малих долоньках
Тримаєш квіточку і линеш наче птах.

Бабусю, я люблю тебе ,бабусю!
І Україну щиро я люблю.
Все буде добре, ти ж бо не хвилюйся,
Красу оту я в серці збережу!

12.07.09

Доля

Краплина дощу на листочку тріпоче,
Від мами–хмаринки летіла здаля.
Сміявся пустун–вітерець до несхочу,
Кружляючи в небі те мокре маля.

Ось–ось відірветься й полине до низу,
В обійми зустріне калюжа її.
О, Боже, невже так бесславно загину,
Швиденько промчавши з небес до землі?

Та ні, ти потішиш людину красою,
Спочатку помиються тут горобці,
А потім ти будеш туманом, росою,
Хмаринкою в небі, водою в ріці.

Сніжинка, веселка та хвиля на морі,
Потічок гірський, що співає пісень–
Це прояви суті твоєї і долі,
Ти змінюєш форму так часто за день.

Мені вже не сумно, а дуже цікаво–
Чекає краплину бурхливе життя!
Агов, вітерець, що ж, до долу помчали?
Я радо зустріну своє майбуття!
11.07.09

Літо

В полі цвіли ромашки
Та дозрівало жито.
Хороше, гарно, тепло,
Хочеться дихати літом.

Ніжитись в променях сонця,
Пташкою щебетати,
Тихо літати з вітром,
Землю дощем поливати.

Сміятись хмаринкою в небі,
Грибочком рости на узліссі,
Жайвором ранок стрічати,
Лелекою бути на стрісі.

Хочеться радощів, пісні,
Танцю, стрімкого, як в горах.
Хочеться хвилям віддатись,
Купатись на березі моря.

Хочеться жити, кохати,
З друзями сонце стрічати,
Донечці пісню співати,
Синові казку читати.

Хочеться жити на повні
Груди, вдихаючи вітер.
В тіні замріялась тихо...
Як я люблю тебе, літо!
24.06.09

Замріяна квітка в любові своїй

Тріпоче від подиху вітру.
Зігрій, захистити її ти зумій ,–
Душею відчуєш світло.

Чарує краса і манить аромат,
Голівонька дивиться в небо.
Промінчик від сонця й роси діамант
Шепоче щось ніжно до тебе.

Уважно послухай і придивись:
То прояв Любові від Бога.
Красою такою живи і молись,
До мудрості йде та дорога.
26.05.09

Моя Україна

Що мені сказати про Вкраїну,
Небо, сонце, гори і річки?
Ти одна у мене, ти єдина,
Ти живеш у серці на віки.

Я люблю народ веселий, щедрий,
Славний і піснями і трудом.
Він вразливо–ширий і відвертий
Та дитинно–мудрий заодно.

У колиці українській, спільній
З давніх пір всі люди як брати –
Кожен почуває себе вільним,
Кожен прагне й досяга мети.

Знаючи коріння свого Роду
І Закони пращурів–батьків,
Я пишаюсь силою народу,
Що тече із глибини віків.

Україна – це духовність, свіжість,
Чистота і Рай, тут на Землі.

Україна – неймовірна ніжність,
Казка, що так довго снить мені.
18.09.09

Моє рідне місто

Місто енергетиків молоде, красиве.
Скільки проживає тут добрих людей!
Скільки підростає діточок щасливих,
Скільки народилось прекрасних ідей!

Чом Нетішин манить всіх, наче магнітом?
Тут киплять, вирують справжні почуття,
Тут талантів безліч, а ХАЕС мов світоч,
Тут стрімке, бурхливе, атомне життя.

Інтелект і творчість, спорт, завзяття, сила,
Молодість та мудрість тут переплелись.
Гордись, Україно, будь завжди щаслива –
Тут твоє майбутнє стрімко рветься в вись!
15.12.08

Що є в світі наймиліше

Сонце, море чи кохання.
Свіжий вітер, з гаю квіти,
Поцілунок на світанні?

Що є в світі найрідніше
Перше слово немовляти,
Запах хліба, руки неньки,
Чи твоя старенька хата?

Що є в світі найдорожче
Білий сніг на підвіконні,
Діамант роси на квітах,

Посмішка твоя спросоння?

Що є в світі найцінніше
Сім'я, друзі чи здоров'я,
Радість, що дарують діти,
Очі сповнені любов'ю?

Що дарує тобі сили
Музика, молитва, ніжність?
Ти син Бога, ти – Людина,
Все ж тендітний як підсніжник!
28.03.09

Червоні троянди

напоєні сонцем,
Колисані вітром, умиті дощем.
Червоні троянди до тебе в віконце
Замріяно дивляться пишним кушем.

Це так романтично і так неповторно,
Чарує краса і п'янить аромат.
Вночі своє сяйво дарують їм зорі,
Світанок дарує роси діамант.

Якщо мимоволі поглянеш на квіти–
Вогнем затріпочуть усі пелюстки.
Душа розмовляє з душею, повіриш,
Сховавшись за гілочки і колючки.
Червоні троянди, тендітне творіння,
Приходите в спогадах, іноді в снах.
В краю моїм ріднім ваше коріння,
А долі з'єднавшись живуть у віках.
14.05.09

Для чого людині крила?

Щоб в небо могла літати!
Для чого волошки сині?
Красою щоб чарувати!

Для чого людині крила?
Щоб мріяти мала силу!
Для чого всімаєшся мило?
Щоб цілий світ був щасливий!

Для чого тобі ті крила?
Щоб мріяти, жити, літати,
Щоб поруч були всі веселі,
Щоб жити в любові й кохати.

Щоб мрії збувались швидко,
Краса чарувала небо –
Для цього я й хочу крила,
А просто так – їх не треба!
26.03.2010

ЖИТТЯ – то танець кохання найдрібніших
квантових часток у часі та просторі, які
поєднує
між собою енергія Любові.

Хіба є життя без любові,
Без палких поцілунків кохання?
Розповість тобі жайвір у небі,
Може, зіронька на світанні.

Хіба можна жити самому,
Одинок снуючи світом?
Розповість тобі вітер у полі,
Що так пестить трави та квіти.

Як прекрасно, коли кохаш,
Коли знаєш – тебе чекають,
Коли сто доріг на планеті,
А стежина додому вертає.

Як прекрасно, коли є діти,
Друзі, родичі та знайомі,
Щире серце, палке кохання
Та душа, що не знає втоми.

Як прекрасно, коли є мати,
Коли в тебе є батьківщина,
Є садочок, а може й хата –
В світі ти не одна, людино!

Як прекрасно життя цінувати,
Дарувати посмішки, світло.
Як прекрасно, що можна любити
Молоде й таке рідне місто.

Як прекрасно, що можна кохати
Ніжно, віддано, палко, щиро...
Людям хороше жити на світі,
Коли мають Любові крила.
18.01.09

МОЛИТВА

Я помолюсь за тебе й Україну,
Щоб радість дарувало нам Життя,
Нехай Любов з Небес до тебе лине,
Хай буде лиш прекрасне майбуття!

Щасливі очі бачу українців,
Дитячий сміх, лелеки у гнізді...
Земля втомилась від чобіт чужинців,
Душа захмарилась від лютої брехні.

Як сон мине, в віках не раз бувало,
Віродимось з Любові та Добра!
Дитячий сміх так весело лунає, -
То Україна, Вічно юна та Жива!
06.04.15

**Вітання Воїну, захиснику, янголу
охоронцю:**

Я Богу помолюсь, щоб був щасливий!
Вернувсь живим, здоровим до рідні!
І попрошу, нехай поверне силу
За дні, які прожив ти на оцій війні!
Щоб радісна усмішка осявала
Красиве й мужнє воїна лице!
Щоб Україна наша процвітала
З людьми прекрасними, понад усе!
Слава Україні!
Героям Слава!
19.04.15

Я хочу

Так хочу миру і спокою,
Посмішок на обличчях,
В кожному серці – гармонії,
Щирих стосунків, звично!

Діточок бачити радісних,
Старших людей – врівноважених,
Молодь у силах щоб впевнена,
Зрілих – лиш мудрих й розважливих.

Хочу дружити РОДинами,
Друзів по світу стрічаючи,
Любові та радості хвилями
Планету свою обіймаючи
19.10.15

Наталя Яковлева

Яковлева Наталя Володимирівна народилася 26 листопада 1985 року у місті Кузніцовськ (нині Вараж) Рівненської області.

З 1987 року проживає в місті Нетішин.

У 2009 році закінчила Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету за спеціальністю «Міжнародна інформація» факультету «Міжнародних відносин».

Після закінчення вишу, працювала фотокореспондентом у газеті «Нетішинський Вісник», а після закінчення контракту у газеті «Пост громадського контролю».

Писати вірші почала у 11 років. Перші вірші «Ведмежата», «Сніг», «Мамині руки», були надруковані у газеті «Перспектива». У 8 класі у газеті «Нетішинський вісник» побачили світ наступні вірші: «Водограй», «Колискова», «Нехрещені діти», «Дитинство моє» та ін.

У 2013 році була видана перша поетична збірка «Відродження», яка вмістила вірші як дитинства так і юності. У 2016 році вийшла з друку друга збірка поетеси – «Поезія моєї душі». Є активною учасницею літературної студії «Натхнення».

Він напишай їй першого листа

Він написав їй першого листа.
В нім висловив слова і почуття.
Він розповів буденність своїх мук.
Він так хотів торкнутись її рук.
Її відчуті ніжний серця стук.
Вдихнути запах рідної землі
Можливо він загине на війні?
Закривши очі злине в небеса.
І не напише іншого листа.
Вона лиш головою похитала
Його слова її геть не торкали.
Не розтопив він серце крижане.
Вона казала: " Все мине саме!
Тобі я більш не напишу.
За іншого я під вінець іду.
Забуть мене, я більше не твоя".
І розірвала власного листа.
Чекав він довго відповідь ось ту
Він відганяв від себе самоту,
Він відганяв всі сумніви свої,
Він просто оправдовував її:
- Ну закрутилася, бо мала купу справ.
- Ну у дорозі дощ рясний застав.
- Ну захворіла зіронька моя.
Вона одна для мене лиш сія.
Не дочекався він того листа.
Сховала його рідная земля.
Її в останнє вимовив ім'я.
Скорботу носять мама і сестра.

Останнє світло

Останнє світло згасло у будинку.
Закінчилась буденна суєта.
Комусь потрібно завтра на зупинку.
А хтось важливе рішення прийма.
Хтось посміхнеться, ну а хтось заплаче.
Емоціям людським немає дна.
Пройде хтось повз проблем як завше.
Простягнеться добра чиясь рука.
Останнє світло приховає очі
В яких кохання, смуток і печаль.
Наше життя перепочить не хоче
Воно біжить у невимовну даль.
Минулого нам час не повернути.
І двічі нам ніколи не цвісти.
Так хочеться все встигнути й почути.
І досягнути власної мети.

Бал

В розкішнім залі розпочався бал.
У чорнім – кавалери, в білім – леді.
Аплодисментів і емоцій шкал.
Хто переможе в даній естафеті?
Звучить мелодій лагідна луна
Тут переможців й переможених немає.
Всіх музика довкола об'єднає.
Тремтить душа, неначе та струна
Звучить мелодій лагідна луна...

В моє життя постукало кохання

В моє життя постукало кохання.
Нектаром розлилося по душі.
Із ним добро, тепло і процвітання.
Із ним не страшні нам буття ножі.
Воно прекрасне і довготерпиве.
Із ними всі квіти світу розквітають.
Воно дає нам впевненості, сили.
Із ним живуть, від нього не страждають.

Нетішин

До свого серця прокладу маршрут.
Для мене він найкращий, наймиліший.
Його колискою історії зовуть.
Ви здогадались? Справді? Це - Нетішин.
Він - край в барвистім килимі.
Де спів пташок на інший геть не схожий.
Ріка Горинь бере тут свій потік
Вода у ній джерельна, дуже гожа.
Я пробіжусь босоніж по траві.
Вдихну повітря лісу повні груди.
Живу я ніби у чудовім сні.
Він супроводжує мене усюди.
Я одягну на голову вінок
З духмяних і пахучих квітів.
Життя - неначе той струмок.
Потрібно кожен день радіти.

Моя душа шалена і п'янка
Моя весна шалена і п'янка.
Огорнута в інтриги й таємниці.
Її не розгадала я й сама.
Моя весна, немов ота жар-птиця.

Не можу я її піймать.
Як не старалась й щоб я не робила.
Хто змалечку научений літять.

Той не складе свої безмежні крила.

Моя весна шалена і п'янка.
Себе я часом і сама не розумію.
Лунає пісня солов'я дзвінка.
Я душі інших в доброті зігрію.

У мене все прекрасно

У мене все прекрасно:
Кохаю і кохана.
У мене все прекрасно:
Бажаю і бажана.
У мене все прекрасно
Хоч за вікном дощі.
У мене все прекрасно
Хоч зливи у душі.
Про власні таємниці
Нікому не скажу.
" У мене все прекрасно!"-
Щораз собі кажу.
У мене все прекрасно:
Усмішка на вустах.
За нею я ховаю
Розчарування й страх.
У мене все прекрасно.
По іншому не буде.
Життя не хліб із маслом.
Бувають різні люди.
Я плакати не буду.
Закінчилась сльоза.
Минуле все забуду.
Я інша, я не та.

Жінки-поети

Жінки - поети сповнені бажань.
Ідей і рим, чарівності і щастя.
У їх рядках, є тисячі страждань.

Всі мрії і думки у їхній власті.

У них звучить мелодія пера.
Її одну, лише вони заграють.
Хтось скаже: " Поетеса - це сама.
Усі поети у самотності - зникають".

Я відповім: " Поезія- добро,
Що в інших зернами у душах проросте.
Воно, неначе молоде зелло,
Яке буяє ніжністю й цвіте".

Ми долі власні ковалі

Ми долі власні ковалі.
Куєм для себе щастя й долю.
Собі ми обираєм волю.
Чи жити десь на чужині.
Ми долі власні ковалі.

Ми долі власні ковалі.
Собі ми вибираєм друга
Подругу, справи в кожному дні
Хоч на душі суцільна хуга.
Ми долі власні ковалі.

Ми долі власні ковалі.
Ніхто не змушує нас жити
Із тим кого не бачиш в сні.
Казати: " Важко так мені!"
Ми долі власні ковалі.

Ми долі власні ковалі.
Знайти у собі сили й розрубати,
Той вузол від якого так страждати,
Не хочеться ... Усі ми - скарб Землі.
Ми долі власні ковалі.

Маленький скарб

Маленький скарб до себе пригорну
Найкращий і безцінний в цілим світі.
Лиш з ним моя душа в цвіту.
Його теплом навіки я зігрита.
Яскраве сонце у моїх обіймах
Поставить більше тисячі питань.
Її автографи залишені на стінах.
Вона тонка і мила грань,
Між світом сповненим турбот
І загадковим, трішечки казковим.
Із нею відчуття, не купиш ти за злот.
Із нею вмить стає все кольоровим

Ти жінка, і ти цим права (В.Брюсов)

Ти жінка, і ти цим права.
Один лиш погляд манить та чарує.
Ти океан, який немає дна.
В тобі весь час емоції вирують.
Заквітчана піонами й бузком
Як та дитина свято віриш в диво
В житті не будеш пішаком
Хоч інколи в душі у тебе зливи.
Ти жінка, і ти є актриса
Усі у тебе ролі - головні.
Ти набуваєш безліч нових рисів.
Ти наче вогник світиш у вікні.
Від тебе шаленіли всі поети
Без остраху вступали у дуель
Із тебе лиш писалися портрети
І прикрашали стіни галерей.
Усе для жінки, все заради неї.
Ти найкраща жінка і дружина.
Ти, мов той воїн, б'єшся в колізеї
Щоб захистити донечку та сина.
Коли згасає день, знімаєш маски.

Знімаєш з себе важкі обладунки
Зморена жінка, удвічі прекрасна
Бо не сидиш ніколи склавши руки.

Примарний ідеал

Шукаємо примарний ідеал.
Ми дуже часто в сторінках журналів.
Нас не цікавить ціновий обвал
Й рожевих не знімаєм окулярів.
Ми створюємо список як завжди.
А потім в нім викреслюємо пункти.
Ми хочемо так щастя віднайти.
Та ідеальних не знайдем стосунків.
А доля ходить зовсім зовсім поруч.
На жаль її ми геть не помічаєм.
Коли ми повертаємо ліворуч.
Її із поля зору геть втрачаєм.
Та скільки б порізно шляхами не ходили.
Кохання ми своє знайдемо.
Воно для нас дає безмежні сили.
Із ним ми гори всі звернемо.

Збережи життя

Дитина рвалася на світ.
А мати їй казала: " Ні! Не треба!
Для мене ти нежданий плід.
Не муч мене, лети до неба".

Ти не вбивай мене матусю, не вбивай!
Ти збережи мені життя, рідненька!
Один лиш шанс для мене дай.
Тебе догляну, як будеш старенька.

Усе скінчилось. Більш її нема...
Матуся встала як нічого не було.
Ішла собі по вулиці сама.
І совість її глибоко заснула.

На голові пробилась сивина.
В пустій оселі лиш суцільна тиша.
У кріслі - гойдалці сидить собі Вона.
В якої матір'ю вже стати більш не вийшло.

На крилах люблячих сердець

На крилах люблячих сердець
Своє я серце відіграла.
Безвихідь тягнула мене, в свій кінець.
Я опиралася, як вміла.
Ще мить і я була б здалась.
Та Бог мене вхопив за руку.
Сльоза нестримно полилась.
Життя нам підносить, страждання звуки.
Так часто я вживаю букву " я".
Що навіть і сама не помічаю.
Крутиться навколо нас Земля.
Скажи мені Боже : " Чого я чекаю?
Як розібратись у собі самій?
В якому курсі рухатися далі?"
Буття- нестримний буревій.
Не дивиться він, на людські регалії.
В мені проходить дивна дивина:
Йде боротьба: теперішнє з минулим.
Всього не розумію я сама.
У роздумах, про все забула.....

Весна

Гуляє вітер за вікном.
Бринить по- трошу шибка.
Земля окутана ще сном.
Лунає десь тихенько скрипка.
Хмарини знов спішать кудись.
І сонце не спішить вставати.
Птахи з дерев злетіли в вись.
Весну летять вони стрічати.

Вона прийде, мов панна у квітках.
У травах, листі шелестінні.
Вона прийде у кольорових снах.
Вона прийшла... Змінилось все від нині:
І сонце вийшло із домівки.
Хмарини стали ніжно сині.
Травинки вже проклонули голівки.
Запрацював господар в полонині...

Власна книга

Ми пишемо власну книгу.
У неї додаємо ми моменти.
Себе ми мітимо у вищу лігу
І ставимо свої експерименти.
Ми забуваєм, що ми просто люди.
А не зірки з небесного польоту.
Вдихаємо повітря повні груди.
Нам не потрібні додаткові квоти.
В ілюзіях прожити неможливо.
Повз промайне проста реальність.
Пропуститься до болю щось важливе.
І ні до чого тут людська ментальність.

Маленька квітка

Маленька квітка, тягнеться до сонця.
Тягне до тепла свої пелюстки.
Мрійливо зазирає у віконце.
Пізнати все - наповнена спокуси.

Маленька квітка, ароматом манить.
Так хоче подружитись зі всіма.
Від доброти її, сніги розтануть.
Бо в її серці - світло, не п'ятьма.
Маленька квітка, виросте і стане
Прекрасною, духмяною, п'янкою.
Вона- ніколи не зів'яне.
Вона- наповнена весною.

Любити Україну

Ми маємо любити Україну.
Вишневу нашу в сні і наяву.
Красу її і мову солов'їну.
Радіти з нею завтрашньому дню.

Нелегко нам здобути перемогу.
Та вірю я вона не за горами.
Ми маємо любити щиро Бога.
Його не бачимо та Він є поміж нами.

Ми маємо жорстокість розтоптати.
І поселити у серця довіру.
Щось правильне й незвідане пізнати.
На все потрібно мати віру.

Не ігноруйте

Не ігноруйте людей, вони теж мають душу.
Не ігноруйте людей, з болем йти вони
мусять.
Не ігноруйте запрошень на іменини.
Підтримуйте їх, кожної днини.
Не ігноруйте, скажіть краще прямо.
Що сталось, не так, поясніть ви словами.
Від вас повірте, залежить багато.
Життя - не постійні радість та свято.
Не змушуйте інших страждати....

Догорав камін...

Догорав камін...
Напливала тінь...
І співала свою серенаду
Розливав по кімнаті,
аромат свій, жасмин
Залишивши весь негатив
позаду.

Догорав камін....
Напливала тінь...
Ховаючи закоханих цілунки.
Крізь призму різних поколінь.
Один для одного були вони
дарунком.

Ділили все... І радощі і біль.
Нестримний темп і неповторні миті.
Слова не розсівали, мов ту сіль
Розумінням, щирістю, були вони зігріті.

Догорав камін...
Напливала тінь...
Порушуючи всі стереотипи.
Вони не боялись життєвих змін
Бо вмiли вiрити й любити.

Творчі здобутки учасників літературного об'єднання “Натхнення”

презентації книг:

- 1995 р.** – В.П.Гусаров “Средоточие”;
- 2000 р.** – Г.О.Митюк “Мить натхнення”;
- 2003 р.** – Л.Ф.Рудковська “Уже тому , що я - Людина”;
- 2004 р.** – М.М.Руцький “Вертеп смерті”;
- 2005 р.** – В.П.Гусаров “Енергія Єднання”;
- 2005 р.** – Л.Ф.Рудковська “Сонячний сувій”;
- 2005 р.** – Г.О.Митюк “Математика у лісовій школі”;
- 2006 р.** – Б.М.Фединчук “Діти місячного світла”;
- 2007 р.** – С.М.Лелях “На зболених крилах любові”;
- 2007 р.** – «Нетішинських талантів дивоцвіт. Вип І»;
- 2008 р.** – В.І. Ковальчук “Калиновий рай”;
- 2008 р.** – Г.О. Митюк “Струни душі”;
- 2008 р.** – «Нетішинських талантів дивоцвіт. Вип II»;
- 2009 р.** – М.М.Руцький « Вони виборювали волю України»;
- 2011р.** - М.М.Заріцький «Я, потяг і вагон»;
- 2011р.** – М.М.Руцький «Котел. З Гурбів до Славути. 1944 рік»;
- 2013 р.** - Н.Яковлева «Відродження»;
- 2014 р.** - В.П.Гусаров «Весна прийде. По улице Высоцкого»; О.Прохорчук «Привези мені сонця»
- 2015 р.** – збірка “Завдання завтрашнього дня”;
- Б.Фединчук «Люстрація любов’ю».
- 2016 р.** - Н.Яковлева «Поезія моєї душі»;
- М.Радиця «На кресалах життя»
- 2017 р.** - колективна збірка «Енциклопедія сучасної літератури»;
- Г.Митюк «На долоні світу

Міський конкурс юних поетів «Духовна криниця народу»

*2003 р. презентація книги Л.Рудковської
«Уже тому, що я людина»*

*2007 р. презентація книги С. М. Лелях
«На зболених крилах любові»*

2008 р. презентація книги Г. О. Митюк «Струни душі»

2008 р. презентація книги В. І. Ковальчук «Калиновий рай»

*2011р. презентація книги М.М.Руцький
«Котел. 3 Гурбів до Славути. 1944 рік»*

*2014 р. презентація книги В.П.Гусарова
«Весна прийде. По улице Высоцкого»*

*2015 р. презентація книги Б.Фединчука
«Люстрація любов'ю»*

2015 р. – 15 річчя літературного об'єднання «Натхнення».

*В.І.Горбатюк, голова Хмельницької обласної організації НСПУ
2015 р. презентація збірки молодих поетів Хмельниччини «Завдання
завтрашнього дня»*

*2016 р. презентація археографічного проекту з видання
архівних джерел з історії Славутчини та міста Нетішина
та книги М.Томенко «Україна: історія Конституції»*

2016 р. презентація книги М. М. Радиці «На кресалах життя»

2017 р. презентація книги Г. М. Митюк «На долоні світу»

*2017 р. День поезії. Презентація колективної збірки
«Енциклопедія сучасної літератури»*

*2017 р. Зустріч з письменниками-видавцями
братами Капрановими*